

4ed

Sammelband

98

DISPUTATIONES
ANTIGOCLENIANÆ

De

ANALOGIA
SACRAMENTALI
CINGLIANA ET FRACTIONE
Panis Calvinistica,

HABITÆ à

CASPARO FINCKIO,
S.S. THEOLOGIÆ DOCTORE,
Pastore & Superintendente gene-
rali Saxo-Coburgico,

*Aucta, Recognita, & quarto
Edita.*

GIESSÆ HASSORUM,
Typis Nicolai Hampelii, Typogr. Acad.

M. D. C. XIX.

DIPLOMA

UNIVERSITATIS

DE

ANATOMIA

SACRAMENTUM

CONSTITUTIONE

ET

HABITUM

CASPARO PINICRIO

SS. THEOLOGICAE DOCTORIS

IN

THEOLOGIA

ET

EDITE

UNIVERSITATIS

THEOLOGICAE

M. DC. XIX

TVM GENERIS, TVM VIRTVTIS AC
Solidæ Eruditionis Auctramento Ornatif-
simis viris Iuuenibus,

DN. ANTONIO *Bidders-*
heim / & DN. ANTONIO *Gograw* / *Stadha-*
gensibus consobrinis, in illustri *Giessena L. L.*
Studiofissimis, amicis ac fautoribus suis
integerrimis, Salutem ac prospe-
ritatem precatur.

EN vobis mei erga vos amoris, vestri erga me candoris mo-
numentum ac ἀγαλλίασιον, Iuvenes lectissimi & doctis-
simi, amici candidissimi. Ecquodnam illud? disputationes,
inquam, *AntiGoclenianas de Analogia sacramentali Cin-*
gliana & fractione panis Calvinistica recognitas, auctas, &
propter exemplariorum defectū secundū editas. Exiguum
munusculum! Et fateor; si numulariorum collybis metiri
velitis. At profecto si animum spectetis magnum, & fortassis
ἀντάξιον. Silentio involvo causas, quas in apricum proferre
erat animus. Vos serena fronte, quæ nomen vestrum præ-
scripserunt, accipite paginas, & si quid boni iis inest, ut o-
mninò confido, utimini, fruimini, meq; quod facitis, amare
non desistite. Dabam *Giessa in Muséo meo, XXII. de Aprilis,*
Anno Epochæ Christianæ, 1607.

VV. HH.

studiofissimus

Casparus Finckius Giessensis.

);(

IR

In I. disputationem

Clarissimi viri,

Dn. CASPARI FINCKII,
PROFESSORIS ORDINARII,
& Collegæ melamicissimi.

CARMEN

M. CONRADI BACHMANNI
Milsungensis, Historiarum &
Poës. Professoris.

FLUCTUAT *in vastotenuissima Cymbula*
Christi,

Volvitur hinc Austris, volvitur inde Notis.
Sunt fracti remi, prora est avulsa, mariq;

Dat latus, irrumpunt imber & unda ratē.
Sæpius, heu! vigilis dextra est excussa Magistri,
Cumq; gubernaculo præcipitata ruit.

Scilicet est multos Ecclesia pressa per annos,
Auxilioq; hominum sancta carina caret.

Mutan-

Mutantur ritus, quos non mutare necesse est,
Mensq; nequit velo liberiore trahi.

Pelluntur vigiles, doctiq; ex urbe Magistri;

O ubi cunctator Chrulte moraris opem!

Christicolaq; pii turbantur ab ore luporum,

Turbida sunt sancti pectora fida gregis.

Fabula et hac multos miserè est agitata per
annos,

Quâ patet in geminos orbis uterq; sinus.

Cernis o hac Princeps patriæ pater optime,
cernis!

Ludvice, Hassiaci sancta columna soli:

Atq; hac Gymnasii fundamina ponis in urbe,

Surgat ut hinc magni Nomen Honorq;

Dei,

Cernis & hac Fincki, rebus succurrere lapsis

Ergo putas rectè muneris esse tui.

Perge ita, perge ita, sic decoras Patriamque

Scholamq;

Et dabitur capiti sancta corona tuo.

Te duce Fabricius doctæ sacra munera mētis

Promit, in Aonio munera nota choro.

Tu quoq; Tu Fabrici studiis incumbito sacris,

Talibus in studiis & potes esse Faber.

At vos Cinglicola, doctrinam odisse Lu-

theri

Pergite, res erit hæc non odiosa Deo.

);(3

Fran-

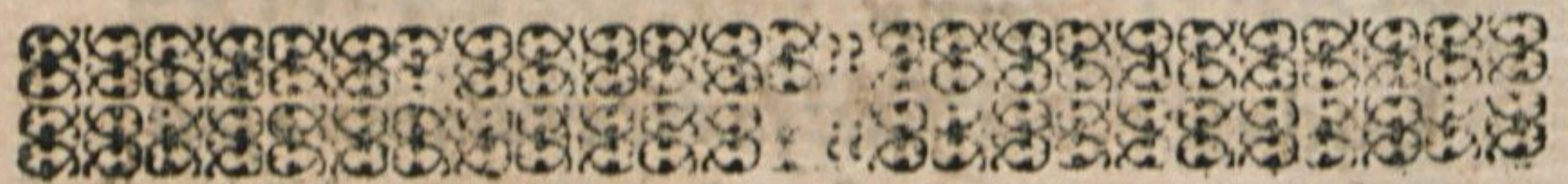
Frangite *Rumpite*, Tundite, Pellite, Con-
turbate,

Panem, *Aram*, Effigies, pectora sancta,
gregem.

*Vt Deus amplifcet per totum Ecclesian or-
bem,*

*Detque huic Gymnasio munera larga no-
uo.*

Christus Beatitudo Mea.

In II. disputationem

Clarissimi, Doctissimiq; viri,

Dn. M. CASPARI FINCKII,
PROFESSORIS ORDINARIJ,

Collegæ & amici mei dexter-
rimi,

CARMEN

M. CONRADI BACHMANNI

Milsungensis, Historiarum ac
Poës. Professoris.

Sic igitur, sic sancte Pater, divine Lutheræ,
Proderis,

*Proderis, infandum! Tua sic Cælestia scripta,
Disq̄, trahi pateris, pateris sic disq̄, sipari!*

*Heu moros hominum mores! Contrarius ipsi
Ipse sibi, & secum valide pugnancia scribat?
Tuné hoc credideris, cui mens divina Lu-
theri*

*Cognita, tam constans veri, tam provida
certi?*

*Scilicet hæc aliquos angit vesania Mopsos,
Quædam hinc, quædam illinc convertere, cor-
de Lutheri*

*Nunquam nata quidem, nunquam edita ab
ore Lutheri.*

*Vindiciis ô vindiciis armate papyros,
Quotquot sanctiloqui nostris documenta Lu-
theri,*

*Stare fide firmâ, & poni fundamine fixo.
Nunquam hic ambiguo suras vincire cothur-
no*

*Est solitus; nunquam hic veluti Panagæa
Diana*

*Hoc hodie, cras illud amans; hinc calda, sed
illinc*

*Frigida sufflavit nunquam: fuit omnibus
idem.*

*Nunquam hic consuevit fellis utcunque dua-
bas*

Harerere,

Harere, aut Polypi mentem simulare infor-
mem,

Non hoc stans, illudq; sedens, duplicemq; vi-
rum se

Præstitit, ô nunquam hæc, nunquam hæc divi-
ne Luthere

Ausus es, in verbis constans, in mente serenus,
Et dubitamus adhuc aures præbere patenteis,
Atq; adhibere fidem dictis scriptisq; Lu-
theri!

Ultima quos ætas Mundi atque extrema
senectus

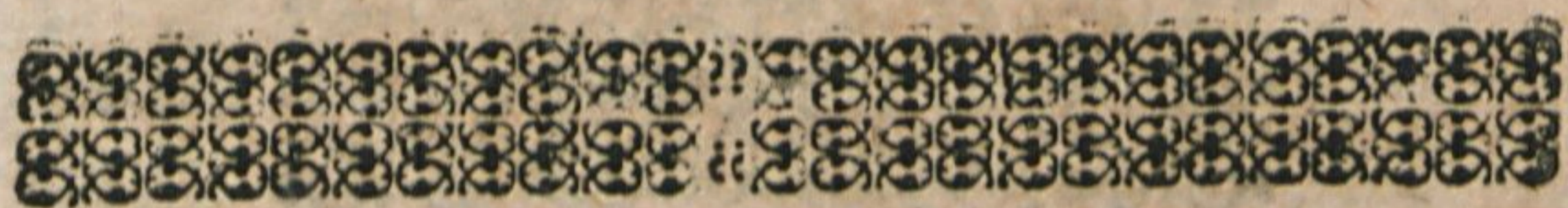
Protulit, hos inter nituit fax clara Lutherus.
Numine fatidico caluit mens plena Lutheri,
Omnia sacrarum rerum patuere Luthero.
Miserat è Cæli Deus hunc regione Luthe-
rum,

O salve, eternùm salve divine Luthere.
Non fas diversum à sancto sentire Luthero.
Nec pigeat nomen toties iterare Lutheri,
Hostibus invisum nomen: venerabile ami-
cis.

Hac igitur sese defendit voce Lutherus,
Versibus his usus, his olim vocibus usus,
(Sit mihi fas audita loqui) quas Albidos
unda

Audiit,

Audiit, & nobis misit, referente Poëta
Taubmanno: Non hæc, non hæc senten-
tia nostri
Dogmatis, & nunquam febris quartana
tot æstus,
Tot peperit fumos cerebelli in fornice
nobis
Quot vos deliræ conceptus mentis ine-
ptos
Fingitis excessus, & monstra evanida
glossas.

In III. Conflictum

M. CASPARI FINCKII,
CONTRA ANALOGIAM
Sacramentariam.

R *Em vanam & nihili quod debellare la-*
boras,
Actum agis; Ingenio concidit ipsa suo.
Hanc prius exitio dedit, & victricibus ar-
mis,
Prostravit Medicis vir Melicisq, potens.

*Iam quibus interitus cit in agro corde dolores,
Pro gemitu & fletu dentibus acè fremunt.
Ah frustra ! hoc potius versu signate sepul-*
crum :

Quæ jacet hîc, nunquam vivere di-
gna fuit.

M. Conradus Bachmannus M.

Luthe-

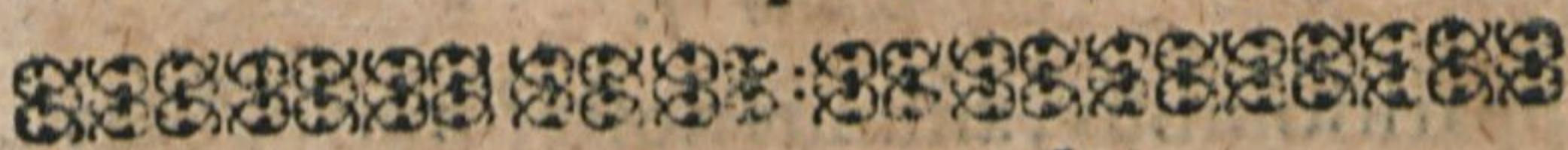
Lutherus in Confessione Majori,
pag. 73. & 74. E. L.

Es gehet ihnen gleich / wie jenem
Narren / der eine Wassermühlē auff
einen Berg bauet / da die Mühle be-
rent war / fragt man in / wo er Was-
ser nemen wolt. Da sprach er / da
habe ich Warlich nicht angedacht.
Also ist den Schwermern auch so
jäch nach der Deuteley vnd Gleich-
niß / daß sie dafür nichts gedencen
können. Wann man nu ihnen gern
wolte gewonnen geben / vnd solche
Gleichniß annemen / vnd begert /
daß sie lehren / worin solche Gleich-
niß des Brodts mit dem Leib Chri-
sti stehe / müssen sie auch sagen / sihe /
da haben wir doch warlich nie ange-
dacht / wir meinten / wann wir
Gleichniß

Gleichniß nenneten / so stünde sie
da / dann vnser Geist hat von An-
fang Gott seyn wollen / daß alles
seyn solte / was er spreche / sihe das
heist sich selbst abgerant mit
eignen Worten.

Dispu-

DISPUTATIO I.

DE ANALOGIA.

Præs. M. Casparo Finckio, Philos. Prof.

Resp. Thoma Fabritio, Laubacensi.

THESIS PRIMA.

Pulcherrimè simul ac verissimè à veritatis illo alumno *Iul. Scal.* dictum est: Indagatio subtilitatum tametsi non est utilis ad machinas farinarias conficiendas, exuit tamen animū in scitiæ rubigine, eumq; acuit ad alia: eo denique splendore afficit, ut præluceat sibi ad nanciscendum primi opificis similitudinem, qui ut omnia plenè ac perfectè est, ac præter & supra omnia: ita eos, qui scientiarum studiosi sunt, suos esse voluit, ipsorumq; intellectum rerum dominū constituit, *exer. 307. f. 3.*

2. Quotquot v. sunt circumscripti animi quorundā ac serviles, qui in tenebris ignavo marcescere otio, quàm in luce ac pulvere cum labore versari malunt? *Scal. ex. 6. f. 4.*

3. Et quot quæso sunt larvata ingenia, sibi ignava, aliis maligna, *Scal. ex. 250. f. 1.* quæ in superficie atq; supinitate, quā vocāt, simplicitatem, intellectuum contemplationis nostræ finem posuere: itaq; curiosos nos vocant & Scholasticos, cū hoc quod benedicunt, sese nescire amant? *Scal. exer. 294. f. 3.*

4. Verū cū in tot tantisq; subtilitatū

A

appa-

apparitionibus, animus noster non debeat cum crassis atq; plebeis sordescere, *Scal. ex. 12. f. 2.* adeamus paulisper hortos atq; amœnitates sapientum, *ex. 307. f. 12.* & breviter ut Philosophum decet, *ex. 256. ex. 307. f. 20. 13.* agamus de Analogia, rationes atq; concludia nostra aperiamus, *Scal. l. 13. de caus. ll. c. 193.*

5. Est verò nomen analogiæ æquovocū, *ex Fons. l. 4. Met. c. 2. q. 1. f. 6.* ita ut sub definitionē aliquam cadere nō possit, nisi distingatur, *Scal. l. 12. de caus. ll. c. 177. Zab. l. 2. post. analyt. cont. 83.* est enim una res omnis definitio, *Sc. l. 3. de caus. ll. c. 66. & lib. 4. c. 96.* æquivoca verò in re non sunt eadem, *Scal. lib. 4. de caus. ll. c. 91.* nec dividi possunt in species; eorū n. natura nihil aliud est, quàm significare, *Sc. ex. 301. f. 1.* quare pius usum vocis oportet cognoscere, *Scal. ex. 1. f. 1. ex. 101. sect. 1. ex. 325. f. 9. ex. 359. f. 91.* quippe ex cujus interpretatione facilius rei ratio nota fit, *Scalig. ex. 1. f. 1. l. 1. de caus. ll. c. 4.*

6. I. Est Analogia quædam, quæ contingit, quādo natura generica, etsi univoca est, perfectius esse habet in una specie quàm in alia, ratione perfectioris differentiæ, cui cōiuncta est, *Fons. l. 4. Met. c. 2. q. 1. f. 6.* quæ tamen est nimis laxa lex significarionis, *ex Sc. ex. 307. f. 5.* nec impedit verā univocationē, *Fons. d. l.*

7. Univocū enim est, quod idem genus dispertit æquè omnibus, ut animal, unde univoca à Græcis prudentissimè vocantur synonyma

nonyma: cum nomine enim rem commun-
nicant, *Scal. l. 4. de caus. ll. c. 91.*

8. Atqui omnis species totam generis na-
turam continet, *Sc. l. 5. de caus. ll. c. 110.* & generis
substantia tota in qualibet specie est, igitur &
genericę differentię & accidētia propria, *Fōs. l. 4.*
Met. c. 2. q. 3. s. 2. Sc. l. 5. de caus. ll. c. 124. & l. 4. c. 80.

9. Nec quicquam obstat, quod genus pro-
pter diversas preparationes, ad diversas spe-
cierum suarum formas, non servetur idem,
sed fiat aliud atque aliud, *Zab. l. 2. de prop. nec. c. 9.*
quippe cum hæc determinatio non inferat
diversitatem aliquam essentialē sed acci-
dentalem, *Sc. ex. 17. ex. 61. s. 1. ex. 102. s. 3. Zab. l. 2.*
de prop. necess. c. 9. de cal. cœl. c. 3. de facult. aniu. c. 9.

10. Quod enim advenit enti in actu com-
pleto & perfecto est accidētarium, *Sc. ex. 75.*
s. 4. Zab. de mist. c. 3. Per. lib. 7. c. 22. at forma spe-
ciei annectitur essentiali generis ex. *Sc. ex. 75.*
s. 4. unde etiam genus non sumitur in defini-
tione differentię, nec differentia in defini-
tione generis, sunt n. duę partes essentialē
distinctę, quarum neutra est de essentiali al-
terius, utraq; verò est de essentiali speciei,
Fōs. l. 4. Met. c. 2. q. 1. s. 4. Zab. l. 2. de prop. necess. c. 4.

11. II. Analogia est eorum, quę ab uno
sive ad unum dicuntur, seu ubi est penden-
tia necessaria aliorum ab uno, quatenus talia
sunt, *Zab. de const. scient. natur. c. 10. Fonsca no-*
minat analogia secundum attributionem,

A 2 & nua-

& nunquam aliter apud Aristotelem nuncupari, quàm nomine eorum, quæ ab uno sive ad unum dicuntur, eaq; sola, quæ analogæ secundum proportionem dicuntur, analogorum nomine apud illum vocari notat, *lib. 4. Met. c. 2. q. 1. s. 6. Per. lib. 2. de Phil. nat. c. 2.*

12. Ita verò definiunt: Quæ ad unum seu ad unam naturam referuntur, illa sunt, quæ genus aliquod habent commune, cujus tamen ratio uni eorū competat potissimum, aliis verò non pariter, *Taur. l. 1. q. 4. 4 de scient. divis. Conf. Titelm. l. 2. Dial.*

13. *Ben. Pererio* analogum, seu id quod dicitur ab uno ad unum, non significat naturam aliquam diversam ab analogatis, sed proximè significat omnia analogata, unum tamè eorum principaliter, alia verò prout sunt aliquo modo affecta ad illud, & habent ordinem seu proportionem quandam ad ipsum; ex quo fit, ut benè declarato principali analogato, facilis sit cognitio & reliquorum analogatorū, & ipsius analogi, quod est commune omnibus, *l. 2. de phil. nat. c. 2.*

14. Itaq; analogæ & communia, quæ ad unum & ab uno dicuntur, medium quendam locum tenere, seu interjecta esse inter equivoca & univoca non nulli asserunt, *Fons. li. 4. Met. c. 2. q. 1. s. 3. Gocl. inst. log. l. 1. p. 229. & probl. Log. part. 2. probl. 14. sententia quidè vulgaris ac pinguis, nō a. subtilis iudicii, ut loquitur Scal. ex. 10.*

15. Equi-

15. Æquivoca enim sunt, quæ vocis æquali hæreditate rem inæqualem representant: *Scal. l. 4. de caus. ll. c. 91.* seu, quorum nomen est commune, ratio substantiæ diversa. *Sc. ex. 18. Perer. l. 8. de caus. c. 17. Tielm. l. 2. c. 2.*

16. Atqui ens, quod à nonnullis statuitur genus analogum Dei & creature, substantiæ creatæ & accidentis, prædicatur de Deo & creatura nõ essentialiter, sed æquivocè, *Fons. lib. 4. Met. c. 2. q. 1. f. 1.* quia Deus est omnia entia supereminēs, & super ipsum Esse, Ens, *Dam. l. 1. de orth. fide. c. 4. Fons. l. 4. Met. c. 2. q. 1. f. 7. Sc. ex. 140. f. 1. ex. 365. f. 6.* & neq; per se, neq; reductivè in prædicamento substantiæ collocatur, *Fons. lib. 5. Met. c. 8. q. 1. f. 2.*

17. Et quæ ad diversa prædicamenta pertinent, non eadem ratione, sed similitudine rationum inter se conveniunt: *Fons. l. 4. Met. c. 2. q. 1. f. 7.* substantiam verò & accidens diversa prædicamenta esse, extra omnem dubitationis aleam positum est.

18. Si ens essentiali prædicatione prædicaretur de Deo & creaturis, substantia & accidente, necessariò aut esset genus, aut differentia, *Fons. l. 4. Met. c. 2. q. 1. f. 4.* absurdum! solus enim Deus simplex est, imò ens simplicissimum, *Scal. ex. 6. f. 2.* in quo nihil in potentia, sed in actu omnia, imò ipse purus, primus, medius, & ultimus actus, *Sc. ex. 61. f. 5. ex. 254. ex. 307. f. 20. l. 11. de caus. ll. c. 166.* in quo ni-

hil pri^o aut posteri^o *Sc. ex. 65. f. 2. l. 2. de pl. p. 294.*

19. Una eademq; res in diversis generibus poni posset *αφιλόσοφον!* quod enim propriè est substantia, non est accidens & vicissim, *Fons. l. 1. Met. c. 7. q. 3. f. 3.*

20. Et deniq; si ens haberet rationem aliquo modo unā, aut illa esset respectiva, aut absoluta, at ratio entis non potest esse respectiva, cū sit communis rebus absolutis; nec item absoluta, cū sit communis respectivis, *Fons. l. 4. Met. c. 2. q. 1. f. 1.*

21. Analoga secundum attributionē sunt duplicis generis: I. genus est unius ad alterum, quando illud unum & idem, ad quod alia referuntur, significatur eodē nomine, ut nomine sani animal sanū; quod cum accidit, tunc illud dicitur principale significatum, cetera verò ratione illius dicuntur eodem vocabulo, *Fons. l. 4. Met. c. 2. q. 1. f. 6.*

22. Comprehēduntur verò nomine unius omnia minus principalia, nomine verò alterius ipsum principale, *Fons. l. ibidem.*

23. II. Genus est duorū ad tertium, quando illud unū & idem, ad quod alia referuntur, nō significatur eodem nomine; ut si nomē sani restringatur ad salutaria duntaxat, & nomen medici ad medicinalia, tum illa, ad quæ horum nominum significata referentur, non continebuntur sub iisdem nominibus, *ibid.*

24. Res enim dicuntur salutes ab animal

mali sano, & tamen animal quatenus sanum non dicitur salutare, eodemq; modo multa dicuntur medicinalia, cum tamen medicus non dicatur medicinalis, *ibid.*

25. Hoc igitur cum accidit, tū illud unū, ad quod alia referuntur, non solum non dicitur principale significatum, sed ne significatum quidem illius nominis; unde fit, ut omnia significata horum nominum dicantur talia, quia referuntur ad aliquid aliud, *Fons. lib. 4. Met. c. 2. q. 1. f. 6.*

26. Cōprehenduntur verò nomine duorum omnia significata huiusmodi analogorum, nomine autem tertii unum illud, sub eodem nomine minimè comprehensum, ad quod omnia referuntur, *Fons. ibid.*

27. Analoga secundum attributionem non necessariò significant formam, quæ insit in omnib. membris dividētib. sanitas n. quæ est forma significata nomine sani, in solo anim. inest, nō in urina aut portione, quæ denominatione extrinseca dicuntur sana. *ibid.*

28. III. Analogia est eorum, quæ sunt unū proportionē, etiamsi nulla sit pendentia aliorum ab uno, *Zab. de const. scien. nat. c. 10.* Scaliger analogiam definit, quòd sit æqualitas quædam, secundum quam similia ducimus è similibus, *l. 13. de caus. ll. c. 188.*

29. Exempla hæc sunt: cor in animali unum est analogia, non enim in omnibus

A 4

est

est cor, sed vel cor, vel quid cordi proportionem respondens, nam in animalibus sanguineis est cor, in aliis v. est quiddam aliud, quod in eis eo munere fungitur, quo in sanguineis cor: sic & radix in plantis unū est analogia cum ore in animalib. ut n. p os in animalib. trāsmittitur alimentū in ventriculum, sic per radicem in plantas, *Scil. 6. de caus. ll. c. 130. Zab. lib. 1. de meth. c. 7. de const scient. nat. c. 10. Per. l. 2. c. 8.*

30. Analogia, cū sit similitudo rationum, non potest esse inter duo, sed est inter quatuor, quia ratio est inter duo, quare dum duas rationes inter se comparamus, & similes esse dicimus, quatuor terminos cōsideramus vel tres, si unus bis sumatur & teneat locum duorum, *Zab. l. 1. de mat. c. 4.*

31. Analoga secundum proportionem necessariō significant formam, quæ insit in omnibus membris dividētibus, nō modō propriē dictis, verūm etiam impropriē & per tropum; ridere enim significat risum non modō inhærentem homini, sed etiam suo modo florenti prato, namq; ipsa florum productio, est quædā quasi hilaritatis significatio per vultum, *Fons. l. 4. Met. c. 2. q. 1. f. 6.*

32. Est verō analogia non semper inter equalia, sed interdum per proportionem ad nobilius aut notius referimus, *Fons. l. 4. Met. c. 2. q. 1. f. 7. Scal. ex. 158. non enim necesse est, ut ea,*

ea, quæ unum sunt analogia, essentia ac definitione conveniant: similitudo enim non affert identitatem, *Scal. ex. 307. f. 8. & 16.* Et quicquid alicui simile dicitur, est etiam dissimile & aliqua in parte discrepans, si enim in nullo differret, idē potius vocaretur quā simile, *Zab. l. 2. de N. L. c. 18. vide Keck. Syst. Log. l. 1. pag. 269.*

SEQUITUR REFUTATIO FICTÆ
*Analogiæ Sacramentalis Cinglianae, & Calvinisticæ non omissionis Fractionis
 panis in Cœna Domini.*

1. **S** Citè *Iul. Scalig.* Nihil, inquit, occultius est veritate, quare omni ope atq; consilio nitendū est, ut ne plus illa operæ latēdo exigere, quàm nos investigando ponere videamur, *l. 13. de caus. ll. c. 190.*

2. Cū autem cōtrariorum redargutione contrariæ rationes demonstrantur: *Arist. l. 1. Ethic. Eud. c. 3. lcb. 7. Eth Nic. c. 2. & l. 2. Met. c. 11. & l. 1. de cœl. c. 10. text. 101.* operæ pretiū visum est, si confutaretur ficta analogia sacramentalis Cingliana, & Calvinistica panis fractio, quam non ita pridem in Academia Marpurgensi proposuit quidam Brantius, ni fallor, scilicet ut sacrilegos Sacramentaliorum errores incrustaret, ficta q; veritatis cerussa & pletatis purpurisso pingeret atq; exornaret.

3. Non solū enim amicorum opiniones verū etiam proprias sententias dele-

A 5 re, ve-

re, veri interest philosophi, ad veritatis præsidium atq; conservationem, *Sc. f. 6. f. 4.* Qui n. veritatem occultat, & qui mendaciū prodit, uterque reus est: ille, quia prodesse non vult, iste, quia nocere desiderat, *Aug. de agen. Christianis*, proditor est veritatis, qui aut non liberè pronunciat, aut non sufficienter defendit eam, *Chryf. Hom. 35. super Matth.*

4. Antequam verò claustra & repagula, quibus analogiam & fractionem concludere & includere conatur, convellamus, examinanda venit illa quæstio: *An iis in locis, in quibus nullus est usus frumenti & vini, loco panis & vini, adhiberi possit cibus aut potus alius?* affirmat philosophidion Vesaliense, *f. 7. th. 7.* nō sine jactura veritatis, quæ est tum animæ nostratæ philosophiæ, tum Christianæ professionis fundamentum, *Scal. ex. 3.*

5. I. Impiè enim evertit institutionem Christi, quæ disertè requirit panem & vinū, *Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22. 1. Cor. 11.* Usitata a. Scripturæ phrasi, nō intelligitur aliquid vice panis, sed panis vel azymus vel fermentatus, vide *Levit. 2. & 3. Luc. 24. &c.* Requiritur etiam vinum: nam Christus disertè nominat genimè vitis, hoc est, fructum vitis, qui ex uvis exprimitur, *Matth. 26. v. 29.*

6. II. Essentiæ non mutantur, & quod alicui naturale & essentielle est, nō potest ab ullo extraneo variari & immutari, *Scal. l. 3. de caus.*

caus. ll. 66. Zab. de nat. cœl. cap. 5. de reg. aëris, c. 2. omne enim essentialiter præsupponit τὸ κατὰ πᾶν τὸς, Zab. l. 1. post. cont. 36. axioma verò κατὰ πᾶν τὸς duas requirit universitates, unā subjecti, alterā temporis, Zab. l. 1. post. cont. 29. Et quæ per se seu essentialiter insunt, ex necessitate insunt, Zab. l. 1. de prop. necess. c. 11. & l. 2. c. 2. necessarium verò est, quod aliter se nō potest habere. quod impossibile est non esse, Fons. l. 2. Dial. inst. c. 2. Zab. l. 1. de prop. necess. c. 1. & l. 1. post. anal. cont. 28. Atqui ad integritatem & essentiam Eucharistiæ constituendam requiritur simul panis: materia n. SS. Cœnæ est panis & corpus Christi, vinum & sanguis Christi, forma verò est manducatio & bibitio nō quævis, sed māducatio panis, qui est communicatio corporis Christi, & bibitio vini, q̄ est communicatio sanguinis Christi, juxta illa ipsius Christi verba: edite, hoc est corpus meum, bibite, hic est sanguis meus.

7. III. Deliberet disputator cū Schonfeldio, novo scil. Hassiæ reformatore, quomodo panis è radicibus cōfectus frangi debeat in usu cœnæ? qua item forma placetæ sint fingendæ & pinsendæ, ubi veri panis nullus usus? quid? si panis est vicarius & Analogicus, num & pistio vicaria aut analogica erit?

8. IV. Quid causæ cur non pariter in Baptismo, alia, quæ verbi aut elementi vicem gerunt, adhibentur, præsertim cū & hic

hinc analogia fingi possit muneris & virium?
 Cur non adhibet Respondens cum Pauli-
 cianis aquam vivam mysticè intellectam,
 cum statuat nullum mysticum in Sacramen-
 to omittendum esse? cum Jacobitis candens
 ferrum? cum Manichæis nullam rem cor-
 poralem? *Aug. de her. c. 46* cur non cum *Theod.*
Beza in Epist. 2. quovis alio liquore (fortè etiã
 cerevisia Corbachiana) nõ m. ritè quàm
 aquã baptizat? videl. juxta d. *Ioh. 3. Eph. 5.*
2. Pet. 3. & Aug. tr. in Ioh. 15. itemq; exemplum
 Christi, *Luc. 3. Phil. Act. 8.* cur non in defectu
 aquæ arenam adhibet? ut ille apud *Niceph. l.*
16. c. 35. cum Eunomianis, *Socrat. l. 5. c. 24.* cum
Bernhardo nomen sanctæ crucis? *Epist. 340.*

9. V. Analogiam muneris & virium ha-
 bebant Cataphryges, cum farinam in Cœna
 adhibendam cum sanguine infantulorum
 miscerent, *Aug. de her. c. 26.* Peputiani, cum ad
 panem adhiberent caseum, *Aug. de her. c. 28.*
 Manichæi panem infando modo miscebãt,
 ut plus muneris & viriũ haberet in Eucha-
 ristia, *Aug. de her. c. 46.* Aquarii aquam adhi-
 bebant tantum: Pontificii vinum aquã di-
 lutum, quippe quod id plus analogiæ & my-
 sterii haberet, vide *Bell. l. 4. de Euch. c. 10. & 11.*
Gregor. de Valent. tomo 4. in Thomam.

10. VI. Sed forsitan adversarius autores
 suæ opinionis habet gravissimos? ita est:
 quos verò? præter *Iesuitas Innocentium Octavũ*
Papam

Papam Romanum, qui in Norwegia & locis Septentrionalibus ob vini defectū aquam permisit. O bellam societate! Gaude Beza!

11. VII. Nullas verò sui pronuntiati rationes? Opinor. Transcribit enim ex *Theod. Bezae epist.* 2. panis vel vini vicem, vel ex communi usu, vel pro temporis ratione suppleri, & inter nostrum panem & illorum analogiam esse muneris & virium. Egregia & Seraphica ratio, jã à nobis profligata? Quid ais, sive *Beza* sive *Branti*? ergone & crudę carnes, pisces à Sole ex ficcati, &c. adhibendi erunt, quippe qui in *Islandia* aliisq; locis (teste *Munst. & Herod. & Sc. ex. 22. & ex. 29 2. f. 4.*) panis nostri vicem gerunt? Quid? adhibendi etiã erunt salpæ seu pisces aselli (Germanicè *Stoekfisch*.) Nam & hi panis vicẽ gerunt in *Engrovelandia*, teste *Magine Cosmographo*.

12. VIII. Eò progressum est (quod tibi Christe queror) istorum hominum studiũ, ut culicem precolent & camelum deglutiant, *Matt. 23.* in defectu panis & vini, (addo & aquæ in baptismo) qualvis res alias, quæ analogiã habeat, adhiberi malint, & interim accidentali panis forma offendantur, bellũ circa eam moveant, panesq; nostros rotundos panes esse negent, & contra spumas & nebulas vocẽt; qui spumosi & nebulosi homines sanè digni essent, ut spumis & nebulis pascerẽtur, aut a pludas ederẽt, floces & feces

ces biberēt, donec tandē panis definitionē apud Phil. 18. c. 12. & Sc. l. 1. de plan. intelligerent.

13. Accedimus nunc ad Analogiam & fractionem panis: cui Antagonista præmittit distinctionem inter verbum auditum & visum: illius functionem esse dicit ἀκρόασις, hujus αἰσθητικῆς, idque probat non testimonio Prophetæ sed Poetæ, scilicet quia

*Segnius irritent animos demissa per aures,
Quam qua sint oculis commissa fidelibus. Horat.
Verbum autem seu testimonium visibile vocat Sacramentum.*

14. At sciendū propter Sacramentarios, qui sub his appellationibus monstrū alunt, Sacramentum nō esse visibile nisi ex parte. Aliud n. Sacramentis videtur, aliud intelligitur. Quod videtur, speciē habet corporalem, quod intelligitur, fructum habet spirituales, Aug. & Beda in 1. Cor. 10 Sacramēta sunt visibilia rerū divinarū signacula, sed res invisibiles in eis honorantur, Aug. de Catec. rud. Chrys. hom. 8. in Mat. & hom. 60. ad populū Antioch. Quod videmus species est panis & vini: quod sub illa specie credimus, verū corpus & verus sanguis Christi est, quod pependit in cruce & fluxit ex illius latere, Bernh. de Cæna. Domini. Nos specie panis & vini, quam videmus, res invisibiles, id est, carnē & sanguinē Christi honoramus, Aug. in sent. Prosp. Non potest videri sanguis ejus, quo redempti & vivificati sumus, esse in calice, quando vinū defuit calici,

lici, quo Christi sanguis ostenditur, *Cypr. l. 2. Epist. 3.* cum illis reb. quæ videtur, simul adesse creditur corpus & sanguis Christi, *Chrys. in Epist. 1. Cor. hom. 24.* Ex quib⁹ duo potissimū colliguntur, 1. Sacramentū nō esse prorsus visibile, 2. particulas, *In, Cū, Sub,* nō esse nuper inventas, sed à pia quoq; antiquitate usurpata. Faceffat igit acuti hominis cavillū *Poët.*

In, cum, sub, totum fallunt monosyllaba mundum.

15. His præmissis, primū ait adversarius, hūc frangere esse manu unum integrū panē in multas particulas dividere, seu in frustra tribuere, instar nostratis libi: Probat 1. *Antecedentis & consequentis confusio est sophistica. Fractio panis habet se ut antecedens & consequens. E. Confirmatur assumptio hoc modo: Si fregit est idē quod distribuit & dedit, oratio Christi est nugax. At consequens est absonum, imò dictu nefas. Ergo.*

16. *R.* Achillea hæc est Panoplia, sub qua latitās personatus ille Philosophiæ & Theologiæ studiosus, victoriam & lemniscatam palmā certò sibi promittit. At bone vir, caper nondum peperit, hædus autem ludit in tectis: An nescis, quòd nonnunquam distincta vocabula pro eodem accipiantur, ad majorem rei declarationem sine tautologia? Etenim, id frequenter iis, qui aliquid intellectu difficilè explicare laborant, evenire solet, ut ita per conjunctionem copulativam plura vocabula ad invicem connectant,

nectant, ut q̄ uno minus sufficiēter, aut nō satis lucidè potest explicari, saltem per plura dicatur lucidiùs, *Titel. l. 2. c. 16.* Quam sententiã ambabus ulnis amplecti videtur *Per.* quando ita ait: In doctrina demonstrativa adhibere verba synonyma vitiosum est, si prorsus fiat sine causa, s̄n a. ut res, de qua agitur, magis perspicuè, distinctè, graviter & ornate declaretur, licet uti verbis synonymis, *l. 3. de ord. doct. phys. c. 1.* Hinc enatū est Rhetorum *ῥῆμα ἐκ παρακλήλας, συνωνυμία, ἐξήγησις, ἐπεξηγησις,* verborum congeries Fabii, de qua hoc præceptum traditur, ut in verbis posterioribus, quæ explanationis gratia adhibentur, major sit emphasis & perspicuitas: imò *Doun.* eam peculiarem axiomatis affectionem facit, *lib. 2. Dial. p. 508. & 509.*

17. Audiamus nunc & alteram rationem: *Quæ subordinata sunt, distincta sunt: in illorum numero sunt fractio panis, & dispersio ac traditio. R.* Subtilitas equidem maxima, quam ne oculus naturæ unquam vidit, *ex Scal. ex. 14.* Aut enim sunt ejusmodi subordinata, quæ pura ratione distinguuntur, *Zab. de trib. præc. c. 12. & 14. l. 1. post. cont. 69. Per. l. 1. de phil. c. 14.* ait, quid tum postea? *annón n. ea, quæ distincta sunt, & ratione tantum differunt, idem significare & mutuò se explicare possunt? vide Zab. l. 3. de met. c. 15. & l. 1. de prop. nec. c. 3. & Gocl. l. 2. Isagoges in org. l. 2. c. 1. s. 1. E. sunt distincta.* Et per
confe

consequens cœlum est rotundum. Quæso enim te mi homo, quid inde evinces? an negationem aut ἀδολεγίαν? At jam dictum est, distinctionem rationis negationem tollere. Idem re est homo atq; hominis definitio, & tamen dicimus hominem habere definitionem, nec ullam committimus negationem, quia differunt ratione, *Zabar. de nat. cœl. c. 8. Keck. Syst. L. l. 2. p. 311.* Et si adversarius diceret, distingui tantum ratione, sententiæ nostræ subscriberet, & leviter hic desereret, quod pertinaciter prius assererat. Distinctio n. rationis est, cum in re non est distinctio, sed solus intellectus distinctionem sibi format, ita ut nullum simpliciter sit diversitatis fundamentum in rebus ipsis, *Kecker. Syst. Log l. 1. p. 275. Vrsin. (non Calvinista) de distinct. q. 18.* Aut igitur erunt subordinata, conjuncta aut disjuncta: non conjuncta, eorū n. superius cōcurrit ad constitutionem & definitionē inferioris, ut corpus ad cōstitutionē animalis, & animal ad hominis, *Keck. Syst. L. l. 1. p. 264.* at fractio Calvinistica (nempe ut est integri alicujus panis, in multas partes seu frustra divisio) non ingreditur essentiam dationis, sed tantummodò antecedit: neq; disjuncta, ea n. cōveniunt vel genere vel specie, *Keck. Syst. L. l. 1. c. 265.* at fractio & datio genere non conveniunt: omne n. genus cum sua specie est ejusdem prædicamenti, *Arist. 4. Top. c. 1. t. 5. vide*

B

supra

supra th. 20. fractio verò & datio sunt res diversorum predicamentorum ex *Ram. l. 1. Dial. c. 14.* Neq; conveniunt specie: eadem n. specie sunt, quæ ordinantur sub una specie specifica, & communicant ejusdem definitione, *Keck. Syst. L. l. 1. p. 265.* At concedamus adversario esse subordinata disjuncta, quid n. absurdi inde sequatur, non video; neq; n. sic causam suam evincere poterit.

18. III. *Rat.* nihil militat: 1. non n. probat, frâgere esse idem quod distribuere, id quod erat in quæst. 2. connexio non probatur, sed nudè asseritur. 3. nulla in ea est *συνέχεια*, nulla *συνάφεια*. 4. ex verbis instit. nō deducitur. 5. assumptio etiam, vinū effusum repræsentare mortem cruentam, aut sanguinem effusum in cruce, nuspiã in verbo Dei scripta, dicta aut picta, sed in cerebri Cingliani liri-pipio ficta est. 6. & novam actionem sacramentalem introducit. 7. totus deniq; syllogismus papisset, & duas præcipuas Missatici sacrificii partes approbat. 1. crucifixionem Christi in fractione panis. 2. effusionem sanguinis Christi in effusione vini. Macete philosophe sic itur ad astra!

II. 19. *Secundo* ait disputator, fractionē panis in *Cœna* esse *representativè* seu *sacramentaliter* fractionē, i. e. *immolationē* seu *crucifixionē* corporis. Euge! Belle! quicumq; igitur panē frangit, Christū immolat, lacerat, vires ejus resolvit, mēbra contūdit, ossa disseparat, latus adaperit, pe-

des ac manus fodit, crucifigit & mactat, divellit & separat animã à corpore. Quo ruis?

20. Confirmatur 1. *Quicquid panis fit secundum institutionem Christi, id corpori ipsi Christi fieri dicitur*: Assumo: panis fit secundum institutionem Christi ut edatur ore, ergò & corpus Christi editur ore, juxta dictum Leonis Magni: Hoc ore sumitur & fide creditur, &c. Et meminisse Resp. sui Præsidis syllogismi: *Corpus Christi pro nobis fuit crucifixum: panis Cœnæ non fuit pro nobis crucifixus. E. panis Cœnæ non est corpus Christi, & per consequens, non omne quod fit panis, corpori ipsi Christi fieri dicitur, vel M. Goclen. & Zvingl. iudice. Dicit autem hoc non posset (pergit adversarius) nisi inter panem & corpus Christi esset æquitas, analogia & unio quedam*: Qualis? num fractionis Dominici panis? an publicæ pacis? vide *Aug. conf. art. 15*. Equidem unio & æquitas est inter panem & corpus Christi, sed talis, ut panis non jam sit communis panis, sed percipiat vocationem Domini, ut loquitur *Iren. l. 4. advers. her. Val. c. 34*. talis, inquam, unio, quæ consistat in offerendo & exhibendo, non significando, figurando & representando, ita ut nõ alio modo corp^o Christi dicatur panis, quã arca fœderis vocetur presentia Dei, ut impiè statuit *Cal. in defens. secund. p. 893*. Plura de hoc paulò post.

21. Ut pressius hoc inculcet adversarius, ita procedit: *Quæ tribuuntur propriè & simpli-*

citer Sacramentis, aliquo modo tribuuntur & rebus, quarum sunt Sacramenta. Atqui panis qui frāgitur, est Sacramentū. E. & corpus Christi, quod est res Sacramenti, aliquo modo frangi dicitur. R. per inficiationem: non n. necesse est, ut omnia ea, quę sunt in signo, aliquo modo etiam sint in signato: vide *Scal. lib. 3. de caus. ll. c. 70.* nomina n. sunt signa rerum, *Scal. ex. 6. f. 4. l. 1. de caus. ll. c. 1. & l. 3. c. 75.* at nomina sunt accidentia, *Sc. ex. 6. f. 4.* non n. sunt naturalia, sed arte facta, *Sc. ex. 226. ex. 293. & l. 3. de caus. ll. c. 67.* at res, quas significant, sunt substantiæ, nec factæ à voluntate nostra, sed à natura per certas causas operante, vide *Zab. l. 1. de N. L. c. 2. & 3.*

22. Quid? quòd de Sacramētis V. T. (quorum natura tamen extra controversiam in præfiguratione & adumbratione posita est) hoc simpliciter pronuntiari & dici nequit: quis n. omnia attributa seu prædicata agni paschalis, in agnum Dei, quē p̄figurabat, aliquo modo cadere affirmare velit? unde etiā Zab. non necesse est, inquit, ut ea, quę inter se conveniunt, in omnib. conveniant, & quę inter se differunt, in omnibus differant, *de ord. int. c. 4.* Et vix reperias duas res, quę non aliquatenus conveniant, aliquatenus differant, *Flac. l. 1. Dial. c. 21.*

23. Non incongruè etiam respondetur, quòd alia sit ratio Sacramentorum V. T. alia Sacramentorum N. T. Differentia n. horum

Sacra

Sacramentorum imprimis consistit in eo, quòd Sacramenta V. T. umbram habebant, figuras atq; significationes Christi olim exhibēdi: Sacramenta a. N. T. umbris ejusmodi & figuris carent, & præsentem offerunt & exhibitum in carne Christum, *Col. 2. Hebr. 10. Luc. 10. Matt. 26.* Illa erunt prænunciantia rem futuram: nostri temporis Sacramenta in esse cōtestantur, quod illa venturum esse prædicabant, *Aug. l. 2. contr. Donat. c. 37.* Quod si igitur differentia horum Sacram. in eo est constituta, ergò & essentia: unde n. quælibet res habet speciem & naturam, inde primò & per se habet distinctionem à cæteris, *Fons. l. 4. Met. c. 1. q. 1. s. 1. Scal. ex. 307. s. 27.*

24. Quæris: *quomodo dicatur corpus Christi frangi vel metaphoricè in se, vel symbolicè in pane ut subjecto?* R. vide infra th. 44. 2. Eo modo frangi dicitur, quo dicitur traditum ab Evangelistis, & Christus apud Esaiam attritus propter peccata nostra, *Es. 53. & excisus à Dan. c. 9.*

25. Concludis: *ubi igitur metaphora est, ibi analogia quedam. Hic Metaphora est, corpus Christi pro vobis frangitur. E. hïc analogia quedam, ut panis Cœnæ frangitur, sic corpus Domini occiditur.* R. Perinde ac si dicerem, *Zwingl. dormit, ergo Olevian. somniat:* multa quidē dicis sed pauca probas. Et hanc tuam analogiã ἀλογον reddidit *Fons.* dum ait, quòd analogia secundū proportionē necessariò significant formā, quæ

insit in omnibus membris dividendis, nō modò propriè dictis, sed etiam impropiè & per tropum, *li. 4. Met. c. 2. q. 1. f. 6.* id quod inductione exemplorū clariùs elucescit, vide *Zabar. libr. 1. de meth. c. 7. & de constit. scient. c. 10.*

26. Porro, urges etiam analogiam inter archetypum & veram imaginem seu antitypum panis Eucharistiae, ad quam probandam objicis dictum illud *Ioh. c. 6.* ubi Christus se vocat panem, & vicissim panem in sacra Coena acceptum suum corpus, quam permutationem nominum prorsus ἀλογον esse necesse est, nisi statuatur dicta analogia, quod verò est absurdum, &c. Resp. 1. est elenchus parium, aliud n. est tota Christi persona, aliud corpus Christi. 2. ex hypothese concedatur aliqua analogia, sed nū ea consistit in fractione panis; credite omnes, *Cingl. dicit 3. C. 6. Joh. nihil ad Coenā, vide Luth. de capt. Bab. c. 1. Chem. part. 2. exam. Conc. Trid. c. 1. sess. 2. quib. assētitur P. Mart. part. 1. contra Gardin. itemq; Cingl. & Oecolamp. 4.* Itaq; *Ioh. 6.* panis intelligitur absolutè, nō sacramentaliter, de quo hoc loco quæritur.

27. Sed & sic arguis: *Omnia Sacramenta sive sint veteris, sive novi Testamenti, analogiam habent cum signatis, adeò ut Sacramenta, si similitudinem quandam non haberent earum rerum, quarum sunt Sacramenta, non essent Sacramenta, ex Aug. in Epist. ad Bonif. Panis fractus in Coena est Sacramentū. E. R.* Nos utraque manu largimur, & largimur quidem prolixè benigneq; aliquam analogiam

giam in Sacramentis: ideò n. & inde communem sortiuntur appellationē, quòd Sacramenta vocantur; sed quæ ab ea, quam tu fingis, toto cœlo distat, quæ videl. sit communis omnibus Sacramentis, & cujus tota vis atq; ratio consistat in significando, figurando & representando: quæ sententia ut pro fulcro & fundamento nō habet S. Scripturam, ita adversa fronte pugnat cum Sacramentorum N. T. institutione.

28. I. Analogia enim Sacramentorum, atq; conformis proportio inter se in iis rebus quærenda est, quæ sunt omnibus Sacramentis communes, non quæ sunt cuiq; Sacramento propriæ, Atqui causa efficiens, & finis generalis communis est omnium Sacramentorum, itemq; quòd cōstant verbo & elemētis externis, in quibus aliud sensib. videtur, aliud ex verbo juxta verbū intelligitur *Aug. in serm. ad infantes. E.* in his est quærenda proportio Sacramentorum omniū inter se.

29. II. Analogia respicit integrum Sacramentum, vel Sacramenti partes.

30. Analogia Sacramenti integri est proportio seu ratio totius ad usum spiritualem, ut circūcisio sacramentalis significat, offert, applicat & obsignat fide utētibus circumcisionem spiritualem: in sacra Cœna est analogia inter manducationem sacramentalē, quæ fit ore, & manducationē spiritualē, quæ fide perficitur, & sic de cæteris.

31. Analogia partium Sacramenti inter se est proportio, *χέσις* sive habitudo elementi externi, sive signi terreni ad suum signatū, sive rem cœlestem. Est verò hæc analogia nō uniusmodi in omnibus Sacramentis, sed distincta. Nam & alia signa sunt Sacramentorum V, alia N. T. & alia est illorum, alia horū signorū ratio atq; modus: illa sunt *χημαλικὰ*, signa significantia, adumbrantia, præfigurantia, hæc verò sunt symbola *μεταδοτικὰ*, exhibentia & conferentia: quare illic inter signum & signatum est analogia in significando, hîc verò in exhibendo & conferendo.

32. De unoquoq; n. Sacramento iudicari debet ex propria institutione seu divina ordinatione. Atqui in Sacramentorum N. T. institutione nō tantum nulla fit mentio significationis seu figurationis & adumbrationis symbolicæ, sed etiam disertè ea negatur. E. in Sacramentis N. T. non sunt fingenda signa significantia, sed exhibentia & offerentia. Vinum n. Cœnæ Dom. non typus, non figura, non significatio, sed communicatio sanguinis Christi est. Et quis tropus, aut in quibus vocibus est, quando Christus inquit: Baptisate eos in nomine Patris, Filii & Spiritus S. Qui crediderit & baptisatus fuerit, salvus erit.

33. Adhæc, quæ est ratio testamenti, ea quoq; & Sacramentorum ejus: Sacramentū enim

enim est sui testamenti, quasi quidam nucleus & obsignatio: at vetus testamentū seu lex umbram bonorum futurorū habuit, nō ipsam icona rerū; novum a. testamentū absolutam icona seu rerū olim adumbratarū substantiam continet, nō verò umbratilem delineationem aut significationē, quapropter & Sacramenta sic ab invicem different, vide *Dn. Chemn. de fund. S. S. Coenae, p. 217. & seqq.*

34. Falsitas verò assumptionis hujus tui syllogismi, quā fractū panem Sacramentū appellabas, inde elucet, q̄ posita definitione ponitur & definitū, sunt n. unū numero, *Sc. ex. 300. s. 1. ex. 317. s. 4. l. 6. de caus. ll. 127.* At posito fracto pane nō ponitur Sacramentū Cœnæ, cū insuper requiratur verbū, corpus & sanguis Christi. Quare ut Pontificius detrahis & denegas laicis calicem, & ut Calvinista separas & excludis ab essentia hujus Sacramenti corpus & sanguinem Christi.

35. Et libenter ex te discerem, quo tandē Scripturæ fundamento, aut specie veritatis comprobaveris analogiam istam: Ut panis ad hanc vitam caducam, sic caro Domini ad vitam æternam: ut aqua ad corporis sordes, sic sanguis Christi ad animæ labē, membro *1. th. 7. & 28.* Prioris nullitatem ostendo I. ex Apostolo dicente: Num domos non habetis ad edendum & bibendum? *1. Cor. 11, v. 22.* Quod si quis esurit, domi edat, v. ult. II. ex

canone Concil. Nicen. Non multum sumimus, sed parū, ut agnoscamus, non ad saturitatē, sed ad sanctificationem hoc sumi. III. ex *Ireneo lib. 4. adversus her. Val. c. 34.* Quemadmodū, qui est à terra panis percipiens vocationem Domini, non jam communis panis est, (videlicet, ut alat corpus & sedet famē,) sed Eucharistia ex duabus rebus constans, terrena & cœlesti. Itemq; *Theod. Dial. I.* Qui naturale corpus triticum & panem appellavit, & rursum seipsū vitē nominavit, is visibilia symbola corporis & sanguinis sui appellatione honoravit, nō naturā mutans, sed gratiā adjiciēs. Posterioris ex dicto Petri: Baptismus nos salvos fecit, nō carnis sordes abjiciēdo, sed ut bona cōscientia benè respōdeat apud Deū per resurrectionē Jesu Christi, *Epist. c. 3.*

36. Verū & improbabilis tibi est hæc expositio: q̄ pro vobis distribuitur, cū Christus pro nobis quidē sit passus, sed nō distributus: I. quidam negant æquipollentes esse phrasēs, quod pro vobis traditur, & q̄ pro vobis frangitur, illamq; referunt ad passionem, hanc ad Eucharistiam. II. sensus etiam hic potest esse: hoc est corpus meum, q̄ pro vobis frangitur, id est, quod in illo Cœnæ usu mediante pane inter vos distribuitur, vel quod p̄ vestris peccatis expiandis vobis datur. III. Quæstio est de corpore Christi: q̄ autem pani sit secundum institutionem Christi

Christi, id corpori ipsi fieri suprà dicebatur.

37. Deniq; suaviter philosopharis *de loco* 1. Cor. 10. Panis quē frangimus. R. uno verbo: Apostolus panē, qui frāgitur, vocat cōmunicatiōē corporis Christi: Cōmunicatio a. illa nō consistit in divisione unius alicujus panis in minutulas particulas, sed potissimū in usu, distributione, & manducatione.

III. 38. *Verum enim verò analogiam inter fractū panem & fractum Christi corpus plenius intelligi dicit adversarius ex explicatione questionis ultime proximè sequentis.* Ἀετοκλασίαν igitur necessariā dicit necessitate debiti non coactionis: ubi in primo statim limine impingit: siquidem ubi expressum verbum Dei non est, ibi nulla debiti necessitas est: & quod neq; contra fidē neq; contra bonos mores injungitur (non necessariū, sed) indifferenter est habendū, & pro eorū inter quos vivitur societate servandum est, *August. lib. 1. c. 2. ad Inquis. Ianuar.* Sed patienter audiamus ipsius ratiunculas.

39. Ratio I. *Ministri & legati est omnia agere ex prescripto & mandato Domini sui, non ex suo arbitrio: Christus Dominus noster suos iussit frāgere panem: Hoc facite. R. I. est elēchus à dicto secundum quid ad dictum simpliciter: hoc enim præcepto Christi non jubemur omnia ea agere, quæ ipsemet tunc fecit; aliās n. in palatio diversorii celebrandum à nobis esset illud mysterium, & tempore vespertino,*
& in

& in domo privata, &c. cum tamen Evangelista Johannes eum locum, ubi Christus Cœnam instituit nominet, Niceph. l. i. c. 28. II. In ceremoniis non requiritur mandatum Dei, III. Apostolus, hoc facite, refert ad manducationem & bibitionem. Quotiescunque comederitis panem hunc, & de poculo hoc biberitis, mortem Domini annunciate, donec venerit, 1. Cor. 10.

40. Instat: Si τῷ hoc facite, non præciperetur etiã fractio, sed tantum comestio, sequeretur hic præcipi discipulis tantum ut communicantibus, non ut administrantibus, at hoc præceptum pertinet ad discipulos etiam, ut administrantes mysterium. Quib. n. extrema præcipiuntur, iisdem præcipi etiam medium inter extrema interjectum εὐλογον est: administrantibus cœnam, præcipiuntur extrema Eucharistia & δόσις panis. Iisdem igitur præcipi medium inter hæc, κλάσιν ἄρτος εὐλογον est. R. I. Contradicit Apostolo 1. Cor. 11. II. Quod si omninò hoc facite transferas ad totam actionem Christi sacramentalem, distinguo inter id quod necessarium, & id quod liberum est & indifferens. III. Ut congregiamur cominus, distinguo etiam inter fractionem ipsam, cujus unicus finis est distributio, & modum fractionis. Dico fractionem esse necessariam, quia sine ea nõ potest fieri distributio inter communicantes, nego modum fractionis esse necessarium, ac præceptum à Christo. Hic Rhodus,

Rhodus, hic salta. Administrantibus cœnā & communicantibus præcipi non tantum extrema, Eucharistiam & donationem panis, sed & medium inter hæc, fractionem panis, ait ille: Uti autem nullibi præcipitur modus Eucharistię & donationis, ita & modus fractionis, quia extremorum eadem est ratio quæ & medii. Primitiva Ecclesia gratias egit verbis orationis Dominicę & institutionis Cœnæ, teste *Iustin. Mart.* num verò peccaret, qui cum Christo diceret hymnū, *Matt. 26. Psal. 119.* quem Christum cum discipulis post celebratam cœnam cecinisse, statuunt nonnulli ex piis veteribus; aut in recordationem passionis Dominicæ recitaret *Pf. 22.* quoniam Christum illum totū in cruce orasse censent *Capnio de verbo mirif. libr. 2. c. 11. & Galatin. lib. 8. c. 18.* Et proba, si vir es, modum dationis.

41. Ratio II. Nihil potes agere, quod sit acceptum Deo, nisi agas ex fide, ex scientia certa & ipsius Dei ordinatione. Quicquid n. ex fide non est, peccatū est, *Rom. 12. v. 23. R. 1.* Pudere vehementer debet illos, qui cum alios veniunt oppugnatum, ipsi ea argumēta afferunt, quorū culpa convincantur, *Scal. lib. 1. de caus. ll. c. 11.* Christus Inquit in SS. Cœna, hoc est corpus meum, at vos tanto intervallo distare facitis corpus Christi à Cœna, quanto intervallo supremū cœlū à terra distat. *Beza Epist. 5. p. 204. & part. Theol.*

Theol. & contr. Brent. p. 510. virtutem saltem nō substantiam carnis percipi scribitis, *Calv. in defens. secund p. 896.* quæ sententia tam est absurda, ut quemadmodum cerebrum, quod eam dictasset, elleboro, ita manus, quæ scripsisset, scutica, licet, qui nugis illis oblitus esset, spōgia aliqua dignus esse videretur, *ex Scal. ex. 37. f. 1. II.* nos institutionem seu ordinem Christi non turbare, sed ejus exemplū imitari, videre est ex præcedentibus. III. Per fidem Apostolus intelligit conscientiaē non ambigē, non titubantis, sed certę, sed tranquillæ securitatē de libertate Christiana in adiaphoris, & concedit vel res indifferentes, ex fide esse posse. At res indifferentes à Deo ordinatas nō esse, tam in proclivi est, quam pluvia cum est imber. E. sacerdos nō omnia agit ex fide, ex ordinatione Dei, & tamen scientiam tranquillam, minimeq; hæsitantem potest habere conscientiam.

42. Ratio III. *Quod in Cœna mysticum est, omittere non est. Fractio panis in Cœna mystica est: non igitur omittere.* O acumen Philosophico-Theologicum! Panis azymus in Cœna mystic⁹ est juxta illud: Pascha nostrū immolatus est Christus: itaq; epulemur in azymis sinceritatis & veritatis, 1. Cor. 5. E. panis azymus necessitate debiti in Cœna requiritur, quæ fuit olim opinio Græcorum, tandem transacta in Concil. Florent. anno 1539. Adhæc vinum rubrum, aut vinum aqua di-

lutum, quod Christus pro more regionis Judaicę à nonnullis in Cœna adhibuisse putatur, hodieq; adhibetur in Italia & Gallia, mysticū est, & quidē magis quàm fractio panis, vide *Bell. l. 2. de Euch. & Greg. de Val. c. 4. disp. 6. q. 2. p. 1.* E. vinum rubrum aut vinum aqua dilutum necessitate debiti in Cœna requiritur, quę est heresis Papistarum, à quibus disputator ille propositionem majorem hausit: videat ergò ne & in errores illos, qui sub ea teguntur, compromittat. Assumptio itidem Papistica est, & confutata tum ex præcedentibus, tum ex sequentibus.

43. In *I V. Rat.* fractionem necessariã dicit ratione habita mandati & finis Cœnæ, qui est commemoratio passionis & mortis Christi, ad quam fieri contendit fractionem panis. *Scil. in hac. inquit, facta est nervorum laceratio, resolutio virium, attritio, contritio, contusio membrorū disseparatio ossiū, adaperitio lateris, fossio pedum ac manuū, crucifixio & mactatio, divulsio & separatio animæ à corpore.* *B. I.* Crambem bis coctam apponit. *II.* Dicit non probat. *III.* confundit totū & partē Cœnæ. *IV.* cōfundit diversas quæstiones; quæritur de laceratione & fractione corporis, nō de toto composito, aut divulsione animæ à corpore. *V.* Itaq; nō ampli⁹ intelliget fidelis anima fractione panis denotari fractionē corporis, sed divulsionem & separationē animę à corpore.

44. Fi-

44. Figam pedem Antagonistæ, & agam pressius: Fractio significat fractionem Christi propriè aut tropicè. Si propriè, ergò vera fractio significat tropicam: absurde! si tropicè, ergò analogia erit inter divisionem unius massæ in plures particulas, & fractionem & divisionem Christi in plures partes. Significat ergò fractio aut separationem divinæ & humanæ naturæ per passionem & mortem Christi, quæ heresis est Nestorii: aut significat divisionem corporis in multas partes, aut distributionem in frustra instar libri Calvinistici: sed hoc negat scriptura, *Iob*, 19. reclamat agni paschalis typus, *Exod* 12. Aut significat divulsionem & separationem animæ à corpore: at repugnant verba institutionis: Accipite, edite, hoc est corpus meum: Si n. divisionis & cōminutionis Cinglianæ analogia est, sequitur communicantes nō tantum corpus, sed & animam Christi accipere & edere, aut aliis fracti panis particulis animam vel partem anime Christi, aliis corpus Christi vel partem corporis significari. Blasphemia in nullo toleranda trivio!

45. Ratio V. *Nisi*, inquit ultimo loco, *unus quispiam panis ita dividatur in partes inter actionem Cœnæ, futurum ut non participemus de uno pane, cū tamen Apostolus omnino id requirat, inquiens: unus panis, unum corpus multi sumus, quia omnes de uno pane participamus. R. I. Panis Cœnæ Domini-*
cæ

cæ dicitur unus, non ratione massæ, sed ra-
 tione sacramentalis usus, gratia cuius ad
 communionem corporis Christi ordinatus
 est: aliàs n. Christiani in diversis Ecclesiis
 locorum intervallis & spatils sejuncti non
 fièrent participes unius panis, quæ senten-
 tia è diametro repugnat Paulo. II. aut intel-
 ligitur unitas numerica quæ est ejus, quod
 simpliciter & propriè unum est numero,
Keck. Syst. Log. lib. 1. p. 262. aut specifica, quæ est
 eorum, quæ communicant ejusdem defini-
 tione, *Keck. ibid. p. 265.* Non numerica: non n.
 idem numero panis, qui tibi à ministro Ec-
 clesiæ offertur, ab eodem & mihi datur: er-
 gò specifica, hanc verò non tollunt placen-
 tulæ nostræ, sed æquè servatur in iis, atq; in
 Calvinistica fractione unius massæ in qua-
 tuor vel plures particulas.

46. Dicta sive Patrum, sive Lutheri tri-
 bus verbis expediuntur: I. Laborant enim
 ignoratione Elenchi, & pleraq; loquuntur
 de ejusmodi fractione, qua fit distributio
 inter multos communicantes. II. & jam an-
 teà confutata sunt à Theol. Clariss. Witten-
 berg. in scriptis cõtra deformatorem. Anhalt.
 III. & de nonnullis verum est illud: Quem
 recitas meus est, ô Calvinista, libellus, sed
 malè dum recitas, incipit esse tuus. IV. de
 singulis etiã peculiari disputat. si curæ pre-
 tium videbitur, fusiùs agetur. V. ac nisi me

C

omnes

omnes sensus fallunt, pro merito vel in hac ipsa materia tractabitur adversari^o, qui eūq; etiam sit, ab Excell. & exer. Philos. Medico, & Theol. Dn. D. Andræa Libavio, quem honoris causa nomino.

DISPUTATIO II.

DE ANALOGIA.

Resp. Iusto Hien, Gleibergensi Nassoviø.

THESIS PRIMA.

MEgalandrum nostrum Lutherum nūquam ad partes Cinglianorum accessisse, aut in ipsorum dogmata cōpromisisse, vel cœco manifestum est, ut loquitur *Iren. lib. 2. c. 15.* Taceo nūc argumēta opposita Theol. *Heidelberg.* à Clariss. ac graviss. Theol. D. *Ioach. Morl.* quæ primitus peculiari libello edita, & postea inserta sunt Apologiæ libri *Concordiæ*, fol. 716. impressæ *Heidelberge*, An 1583. & *Sacramentariismo Ioh. VVigandi*, p. 366. sed tantū annoto pauca verba, quæ paulò ante obitū suum, An. 1546. *Ian. 17.* senex, decrepitus, piger, fessus, frigidus ac unoculus scripsit: *Beatus vir, qui non abiit in concilio Sacramentariorum, nec stetit in via Cinglianorum, nec sedet in Cathedra Tigurinorum.*

2. Nec disputo an fidei litet, quòd à fratrib. nostris, scil. fide plusquam Poëtica fingitur in resp. ad *Epit. Coll. Maulbrun.* p. 153. §. 2. An. 1566. videl. Philip. illum Melanchr. aliquan-

quando Luth. hæc verb. dixisse: *Mi Domine D. multos jam annos patrū dicta de Controversia Cœnae diligenter excussi, & ut verum fatear, Tigurinorū doctrina de Cœna propius ad eos accedit quam nostrorum, &c.* Nam in *epist. ad Oecolamp.* typis descripta Argentorati vivo Melanch. an. prox. ante obitū Lutheri, patrū cōsensū, quoad partem adversariam, disertis verbis Melanch. negat. Sed forsitan tantū est mutatus ab illo!

3. Tantum abest, ut Luther. in Analog. Sacrament. Cingli. & fractionē panis Calvinisticam vel verbulo consenserit: Nam illam falsè ridet, & nervosè refutat in *Confess. majori* (edit. Lavinganæ) p. 70. 71. & 120. & seqq. Hanc v. ita exponit, ut frangere nihil aliud esse dicat quā distribuere, p. 72. idq; probat per dictū *Gen. 42. p. 118.* ubi etiam disertè negat, corpus Christi in cruce esse fractum, & in partes comminutum: vide *thes. 17. & 18.*

4. His a. posthabitis & longū valere jussis, nō ignotus noster adversarius Lutheri consensum crepat, ejusq; autoritatē, quē in corde suo ne hette quidem facit, tanquā Medusæ caput nobis objicit in *disput. sua philosoph.* Et quid Dialecticā religionem decorare se credit, ubi magis per Dialecticam religio scædatur? Naz. in *serm. de Arian.* Quid Athenis & Hierosolymis? quid Academiae & Ecclesiæ? quid hæreticis & Christianis? Hier. in *Epistol. ad Galat.* Verba philosophorum

excludit simplex veritas Piscatorū, *Ambr. sup. cantic. serm. 3. Tertull. in lib. de præscript. advers. her.*

5. Verūm n. verò dedita opera hoc agit homo callidus, ut simpliciorum oculos fumo perstringat, iisdemq; glaucomam obiciat. Suavior enim & verisimilis est exquirens fucos error, sine fucis autē est veritas, *Iren. l. 3. c. 15.* Error per seipsum non ostenditur, ut ne denudatus deprehēdatur, sed amiculo splendore callidè ornatus, ut etiam ipsa veritate vertiorem seipsum exhibere videatur imperitiis per externam apparentiam, *Iren. in prolog. l. 1.*

6. Et dum hoc agit, ut Lutheri dicta Vulcania arte conferruminet, & pro se contorqueat, ostendit, se etiam de illorum grege esse, qui similia loquuntur, dissimilia sentiunt, *Iren. l. 1. c. 1.* similiter colloquuntur, non similiter credunt, *Iren. l. 4. c. 14.* aut vicissim aliud sentiunt, aliud dicunt, *Iren. l. 3. c. 18.* At audiat, & imis sensibus reponat, quæ vir Dei graviter contra ipsum & sociennos pronunciet, *tom. 9. V. Vitteb. f. 90. 1. Ihen. f. 215. in Epist. ad Francof. Tom. 6. Ihen. f. 107. & in l. quod hæc verba firmiter perstent. p. 87. edit. Lav. & in Schmalcald. ar. præfat.* Quemadmodum n. Ptolom. Philadel. tempore, autoritatis conciliandæ gratiâ plurimorum scriptis Aristotelis nomen assignabatur, ut scribit *Ammon. in lib. ὁ ἐξ ἡμῶν*; ita egregius iste Luth. discipul^o merces

ces suas alienis operis interpolat, ut mangonium adhibere necesse non habeat.

7. Quin imò pro se etiam allegat testimonia quædam antiquitatis. Quanquam a nos veram antiquitatem metiamur ex antiquo dierum, *Dan. 7. v. 13.* & antiquitas nobis sit Christus Jesus, *Ignat. in Epist. ad Philip.* civitas idem Dei credat scripturis sanctis veteribus. & novis, quas Canonicas appellamus, *Aug. l. 19. de civ. Dei, c. 18.* eademq; ad omnem instructionem veritatis sufficiant. *Athan. contra gentes:* antiquos tamen patres in argumentis secundariis non respuimus, præsertim si pro fundamento habeant verum, quod est ab illo, qui ait, ego sum veritas, *Aug. tom. 3. lib. 1. de doct. Christ.*

8. Ut ergò animadvertat fumigans Titio, qua dicamne fide an fraude? sive patrū sive Luth. aliorumq; dicta allegaverit, locabim. ei hanc quoq; operam, ut breviter, perspicuè & modestè, sicut in *disp. I.* ad ea respondeamus, q̄ agrè ferre non potest, si bonus est, & veritatem amat. Amicus n. si errat, docèdus, si docet, audièdus est, *Aug. l. 2. de Tr. c. 1.*

9. Principiò, ut probet à consensu antiquitatis fractionem panis in Cœna necessitate debiti requiri, frangere item idem non esse quod distribuere, & consequenter inter fractionem panis & corporis Christi analogiam esse, producit I. dictum Ignat. ex Epist.

ad Philad. *Vna est caro Domini, & unus eius sanguis, qui pro nobis fusus est, unus etiã panis pro omnibus contractus, & unus calix totius Ecclesie.* R. I. Totum genus Ceremoniarũ habet liberas observationes, *Aug. l. 1. de inquis. lan. c. 2. Reichs Abschied/ An. 1555. §. vñd damit/ & §. damit auch/ & §. nach dem.* Itaq; nulla autoritas patrum hinc quicquam nobis præscribere potest. II. Si vel mille Patrum plaustris comitari veniant Calviniani, nihil contra nos proficient. Patres n. unam in his saluberrimam regulam tenuerunt, ut quæ nõ fuerunt contra fidem, neq; contra bonos mores, & habuerunt aliquid ad exhortationẽ vitæ melioris, ubicunq; institui viderunt, vel instituta cognoverunt, non solum non improbaverint, sed etiam laudando & imitando sectati fuerint, si aliquorum infirmitas non ita impedivit, ut amplius detrimentum fuerit, ut loquar cum *Aug. epist. 109. c. 18.* caverũt, ne tempestate contentionis serenitas caritatis obnubilaretur, *August. ad Casul. Epist. 86.* III. Ignat. in illa Epist. rogat Philadelphienf. ut instent uni fidei, uni prædicationi, una gratiarum actione utentes argumento tertio, quodd fit una caro Domini Jesu, unus sanguis effusus, unus panis cõtractus, unus calix, unus Episcopus, quia & unus ingentus, & unus unigenitus filius, & unus paracletus, una etiam prædicatio, & fides una, & unum baptisma, & una Ecclesia. Illa a. u.

nitatis nō consistit in comminutione panis, in divisione in quatuor, quinque 10. aut 101. particulas, quę multiplicatio potius est, quā unio, sed in usu, in distributione, in manducatione, ut superiore quoq; disputatione diximus. Unde Cœna vocatur Sacramentum pietatis, signum unitatis, vinculum caritatis, *ab August. tract. 26. in Ioh. IV.* Veruntamen cum frangere hoc ipso in loco idem notare possit quod distribuere, *ut Genes. 44. Esai. 58. Threnor. 3. Actorum 2. & 27.* probanda erit a diverso significatio comminutionis, ne videatur principium petere, aut ignorantem Elenchi committere. Omnis questio per aliud quod queritur habet resolutionem, nec ambiguitas per aliam ambiguitatem solvitur, *Iren. l. 2. c. 10.*

10. II. Testimonium est Irenæi l. 5. (c. 1.)

Quando mixtus calix & fractus panis percipit verbum Dei, fit Eucharistia corporis & sanguinis Christi.

R. I. Idem respondeo, q̄ ad prius. II. Quest. nostra nō est de ipsa fractione, quæ omninō necessaria est, sed de modo fractionis, qui ex hoc Iren. dicto probari non potest, præsertim si Iren. scripsisset Latine quod putat Erasmi. III. Addit ibi Iren. ex mixto calice & fracto pane augeri & consistere carnis nostræ substantiam: At hoc non fit tantum in pane quatenus comminuitur, sed potissimū quatenus distribuitur & manducatur.

IV. Concedamus Irenæum per panem fractum intelligere comminutū: quid sequetur aliud, quam describere ipsum ritum suo tempore in Ecclesia usitatum, quē tamē sub opinione necessitatis, cultus aut ἀναλογίας retinendum esse, nullibi dixit. V. Si ideò panis comminuendus est, quia Irenæus eum fractum vocat, etiam vinum aqua diluendū est, quia illud mixtum calicem appellat, & temperamentum calicis, l. 4. c. 57. quæ ipsa mixtio in primitiva Ecclesia æquē fuit usitata ac fractio, teste Justin. & Clem. Alex. *Pad. l. 2. c. 2.* eamq; ut necessariam urget *Cypr. l. 2. epist 3.* VI. Iren. illam fractionem nō damnat, qua panis distribuitur & māducatur. Atqui fractione nostra distribuitur & māducatur. E. fractionē nostram non damnat. VII. Iren. (quod in primis dictum oportuit,) adversarii causam dejuvat, nostram adjuvat: Vocat enim fractum panem ante Eucharistiam & perceptionem verbi Dei, &c. *Es wer das heim blieben were!*

II. Tertium testimonium dicit esse apud *Aug. l. 12. de Trin. c. 58.* Fractum panem distribuebat; ubi cūm reperiisse se putet, nō quod pueri in faba, Stétorea voce exclamat: *Vident aliud esse frangi, aliud distribui.* *vs. I.* Quis aberrat à janua? allegas locum ex *Aug. l. 12. de Trin. c. 58.* at in toto illo l. ultra 75. capita nō habentur, nec ea verba apud *Aug.* ullibi leguntur. Meritò

ritò te ridebunt cordati, nisi in typographū
 culpam transferas. Nā infra producis Naz.
serm. Epitaph. qui apud eum autorē non extat,
 sermonem quidem scripsit *de sanctis lumin.* *Epiph.*
 sed in eo ne vestigium ullius analogiæ
 apparet, Paulò pòst dictum Cypr. citas *ex l. 2.*
epist. 2. cū tamen extet *epist. 3.* quæ est nume-
 ro 63. & verba ejus ita mutillas, ita truncas,
 ut me tui pigeat, pudeat, pœniteat. Sic lo-
 quitur Cypr. *Quemadmodū vino isto communi*
mens solvitur, & anima relaxatur, & tristitia
omnis exponitur: ita epoto sanguine Do-
mini & poculo salutari, exponatur memoria
veteris hominis, & fiat oblivio conversationis pri-
stina secularis, & mœstū pectus ac triste, quòd
prius peccatis angentibus premebatur, di-
vinæ indulgentiæ lætitiâ resolvatur. Quo-
modo tu recitas? Quemadmodum vino mens sol-
vitur, & anima relaxatur, & tristitia omnis expo-
nitur, ita & potato sanguine Domini exponitur me-
moria veteris hominis, & mœstum pectus ac triste,
quod prius peccatis angentibus premebatur, divine
indulgētiæ lætitiâ resolvitur. Quod Cypr. dicit de
vino communi, tu dicis de vino Cœnæ, &c.
 ut probes analogiam. Quàm callidè! II. Ue
 a. videas, nos lucem non fugere, aut verbo-
 rum magis volētes quàm veritatis discipu-
 los esse quod Sophistarum est, *Iren. l. 3. c. 40.*
 En tibi verum horum verborum autorem,
 qui non est Aug. in libr. de Trin. ut tu putas,

sed *Cyrell. tom. 1. in Iob. l. 12. c. 58.* ubi sic loquitur: Quod autem mysticæ benedictionis communio resurrectionis Christi quædam confessio est, verbis ipsius probatur: *fractum enim panem distribuabat*, dicens: Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur, in remissionem peccatorum: hoc facite in mei commemorationem, &c. Loquitur hic *Cyrell.* de pane, quem Christus in ea nocte, qua traditus est, fregit, & frangendo distribuit. Hinc a necessitate ejusmodi fractionis non inferitur. Quod n. panem ita fregit Christus. 1. ex accidente est, quia non nisi magnus erat appositus, isque azymus, & ex epulo agni paschalis reliquus. 2. Non propter significationem, sed propter distributionem fregit, *Aug. epist. 59. ad Paulin.* 3. Quod si eodem modo hodie panis frangi debet, quia Christus sic fregit, ergo & calix miscendus, secundum *Cypr. lib. 2. epist. 3.* & circumferendus est, *Cyrell tom. 1. in Iob. l. 4. c. 14.* imò & Cœna celebranda est vespere, quæ celebratio etiã mystica erit, *Chrys. in I. Cor. II. tom. 4. hom. 27. Cypr. l. 2. epist. 3.* & in domo privata, quæ fuit *Johan. Evangelistæ*, *Niceph. lib. 1. c. 28.* discumbendum erit in thoris, utendum cum Christo vino rubro, *Luth. in lib. quod verba firmiter persistent, p. 20. E. L.* & pane azymo, &c. (Argumentum est petitum ex part. 1. Lutheri contra cœlestes Prophet. p. 36. §. 3. E. L.) III. Itaq; non opus erat exclamatione

marione adversarii: Quis enim negat, aliud esse frangi, aliud distribui? *vid. disp. 1. th. 17.* Hoc tantum quaeritur, an frangere exponi possit per distribuere, quod nos affirmamus? adversarius aliud esse dicit frangi aliud distribui. Qui sophisticè loquitur, odibilis est, *Aug. l. 2. de doctr. Christ. c. 31.*

12. Quartum est ex Cyril. (tom. 1.) in Joh. lib. 4. c. 14. *Christus discipulis fragmenta panis dedit.* *v. 1.* Integer locus sic habet: Sic credentibus *discipulis fragmenta panis dedit*, dicens: Accipite & manducate, hoc est corpus meum: calicem etiã circumtulit, dicens: Bibite ex hoc omnes, hic est calix sanguinis mei, qui pro multis effunderetur in remissionem peccatorum. Hic si concludere vult disputator, panem comminuendum esse; eadem necessitatis evidentia calix ipsi circumferendus est. II. vide thesin II. III. Et nos ad exemplum Christi communicantibus panis fragmenta datus. IV. Non probatur hoc dicto, frangere aliud esse quod distribuere. V. Etiã integer panis, frumentum, cibi, fragmenta vocantur in Scriptura, ut ex Hebraea voce Scheber, & Graeca κλάσμα dicit Luther. in Confess. majori pag. 118. §. 2. E. L. Quapropter vocula *fragmenta panis* non probant comminutionem aut divisionem in particulas plures. VI. Eodem modo per strophas verborum, *fractus, confractus, fragmenta*, agit Antagonista, quo

quo Pontificii, qui ubicunq; vocabulū ignis aut traditionis inveniunt, ignem suum purgatorium afflare, & traditiones stabilire volunt. Ignoratio est Elenchi. VII. Iterum culicem percolat & camelum deglutit, dum undecunq; testimonia corradit, ut fractionem in propria significatione captet, & interim in verbis testamēti ipsum Sacramenti nucleum exhibentibus mirabilia troporū involucra quærit, ne corpus Christi in Cœna præsens cōstituere cogatur, omnibus in locis, in quibus ea peragitur, quod id sit cōtra corporis naturam: *Calvin. l. 4. inst. c. 17.* Ecce qualibus argumentis omnipotentia Dei humana cōtradicit infirmitas, quam possidet vanitas, *Aug. l. 6. de civ. Dei, c. 11.* Deus melior est quàm natura, habēs apud semetipsum velle, quoniam bonus est, & posse, quoniam potens est, & perficere, quoniam dives & perfectus est, *Iren. l. 2. c. 52.*

13. Quinto loco affert testimonium ex *Dion. Eccl. Hierar. c. 3.* Ad quod I. idem respondeo quod ad priora. II. Tam lubricus in eo est glossator, ut vix verba Dionysii à glossis intercalaribus discernere possis. Sic n. sonant nuda verba, c. 3, part. 3. *Pontifex operiū panem & individuum aperit, & in frustra cōcidit.* III. Dionysio prorsus nihil est commercii cum fractione panis Calvinistica. Nam I. de tali fractione loquitur, quæ res fuit adiaphora. II. quæ

II. quæ tempori erat accommodata, cum adhuc magnum aliquod libū mensæ apponebatur. At Calvinistica fractio Theodoro Beza Epist. 2. tam necessaria est & tanti momenti, ut qui illam non adhibent, Christum quodammodo non immolatum, neq; veteri illa victimarum legalit̃e dissectione adumbratum, sed totidem penè Christos, quot singulares panes tradere penè videantur. III. Fractio, de qua loquuntur Dyonyf. & reliqui patres, facta est secundum communē consuetudinem Christi, qui eam adhibuit, quoties mensæ accumberet, ut Matt. 14. & 15. Luc. 24. Calvinistica autē fractio est instar alicujus solennitatis, in qua panis à pastore, mactatore & crucifixo Christi (nam adversario fractio est mactatio, crucifixio, &c.) elevatur ut fidelis anima sibi ob oculos ponat nervorum Christi lacerationem, resolutionem virium, attritionem, contritionem, contusionem membrorum, disseparationem ossium, adaptionem lateris, fossionē pedum ac manuum, crucifixionem & mactationem, divulsionem & separationem animæ à corpore, &c. IV. Fractio Dyonyfii & reliquorum patrum unicum finem habebat distributionem, Aug. epist. 59. ad Paulum. Fractio Calvinistica pro fine habet applicationem communis corporis Christi, adhortationem ad Christianam charitatem, fractionem cordis, significationem & representationem passionis Christi, ostensionem consensus cum aliis Calvinistis ^{id}

genus alia, quæ ex Anhaltinis senilis & climactericus scriptor nuperrimè despumavit. V. Fractio Dionysii & cæterorū usurpata fuit sine scandalo: Calvinistica non itē. VI. Fractio Dionysii externa circumstantia fuit principalis actionis; Calvinistica pars integralis aut essentialis constituitur in actione sacramentali. VII. Fractio Dionysii *ἡ πρὸς δὲ* sequebatur Christi & Apostolorum actionem: Calvinistica nihil minùs, &c. O disparē paritatem!

14. Dictum Chrysoptomi super locum: Panis quem frangimus, extat *tom. 4. in cap. 10. epist. 1. 1. Cor. hom. 24.* Resp. a. I. eadem est cum superioribus. II. Non probat frangere idem non esse quod distribuere. III. Non satis bona fide citatur. IV. Disputatoris opinionem de analogia convellit. Si n. corpus Christi in cruce fractum minimè est, sed omninò contrà, ut ait Chryf. quomodo analogia est inter fractū panem in Cœna, & fractum corpus Christi in cruce? V. Chryf. dicto loco panem appellat corpus Christi, cum *Aug. in lib. 3. de Trin. c. 5. Iren. li. 4. r. 57.* Atqui ab hac appellatione abhorret Antagonista, non aliter ac Pythagoras ab esu fabarum, nisi propria vineta cedere, & suum syllogismum negare velit: *Corpus Christi fuit pro nobis crucifixum. Panis Cœnae non fuit pro nobis crucifixus. E. panis Cœnae non est corpus Christi.* VI. Chryfost. hoc ipso loco fractionem

ner
but
loq
dic
æq
no
frac
nu
&
cidi
co
&
go
ctu
mè
tio
na,
pro
ro
vo
ter
Ex
II
in
ce
U
in
af
pi
th

nem corporis Christi exegeticè dicit distributionem: *Et sup. c. 11. 1. Cor. hom. 27. f. 539.* ita loquitur: Christus omnib. æqualiter dedit, dicens: Accipite, manducate. Ille corpus æqualiter dedit: tu a. quod commune est, non comunicas. Etenim *pro omnibus pariter fractum est, & æqua portione distributum.* Eat nunc adversarius disputat. suæ membro 2. & dicat: *Corpus Domini quidem pro me pati & occidi: sed non pro me distribui, fidem Christianam esse,* contra Luth. *part. 2. contra cœl. Proph. p. 91. §. 2. & 3. VII.* Ex loco Chrysoſt. sic urgeo Antagonistã: Corpus Christi pro nobis fuit fractum aut in cruce, aut in Cœna. *In cruce minime, sed omnino contra,* ait Chrysoſt. E. in oblatione, hoc est, ut exponit adversarius *in Cœna, h. e. sacrificio Eucharistico representante sacrificiũ propitiatoriũ in cruce.* Si igitur in Cœna, Quæro I. quomodo Evangelistæ dicant, quod pro vobis frangetur, effundetur, ubi digitũ intendunt ad ipsam crucem: *vide Chemn. part. 2. Exam. Concil. Trident. Bellarm. libr. 1. de Missa, c. 12.* II. Qualis sit analogia inter fractionẽ panis in Cœna, & inter fractionẽ corporis in cruce, quæ in Cœna est, in cruce non est? III. Utrum corpus in Cœna frangatur propriè, in cruce verò tropicè? an contra? Utrum affirmes, fractio propria significabit Tropicam, aut Tropica propriam, quod Luthero absurdum est. Quid? nulla fractio propria

propria de corpore Christi dici potest. Dicam amplius: Si intelligitur fractio impropria, ergo per eam vel intelligitur passio vel distributio. Non passio: Edillere enim nobis, quæ analogia sit inter panem & passum Christi corpus. Num, quemadmodum panis patitur quando frangitur, ita quoque corpus Christi patitur dum frangitur? An verò distributio? Atqui corpus Christi pro nobis distribui, disputator fidem Christianam esse negat. Cum falsum est quod consequitur, necesse est, ut falsum sit quod præcedit, ait *Aug. l. 2. de doct. c. 32.*

15. Allegat etiã *Cypr. lib. 2. Epist. 4. de orat. Dom. Fide sincera panem sanctum frangimus & partimur. R. I. Miseret me hominis patrum dicta hinc inde corradentis, aut ex indicibus colligentis! Quis unquam vidit epistolã Cypr. de orat. Dom. Quis legit hæc verba li. 2. Epist. 4. Accusarem Typogr. si extarent in serm. 6. quem de Dom orat. scripsit D. suaviss. & Martyr beatiss. ut appellatur ab *Aug. l. 2. de doct. Christ. c. 40. Sed nihil ibi. II. Frustra hoc dictum nobis opponitur: Nã fide sincera, quæ verbo Dei innititur, nos quoque panem sanctum, h. e. non communem, sed benedictione sacratum Cypr. in serm. de Cœn. Dom. f. 444. & 445. Iren. l. 4. c. 34. Aug. lib. 3. de Trin. c. 4. Frangimus, & inter communicantes partimur. III. Inveni hæc verba apud Cyprian. in serm. de Cœna, & explico de fructu, usu & distributione,**

tione,

tionem, &c. Sic n. ait Cypr. Hæc quoties agimus non dentes ad mordendum acuimus; sed fide sincera panem sanctum frangimus & partimur. IV. Non igitur hinc probatur frangere aliud esse quàm distribuere.

16. Sed & Eras. sinitur, & post eum Lutherus tanquam lumen post laternam, quod dicat ille in Paraph. Actor. *Ex fracto pane cuiq; data esse particulam.* R. I. Ita habent verba Eras. Act. 2. Frangebatur (distribuebatur) panis, & ex eo (pane) cuiq; dabatur particula, &c. Nū hinc probabis frangere exponi nō posse p̄ distribuere? II. Nū pbavit Erasmus fractionem panis Calvinisticam? III. frangere idem esse quod distribuere, patet Act. 2. v. 43. & 46. &c.

17. Deniq; Luther. in theatr. producit, q̄ tom. 7. V Vitteb. dicat: *Frangere nihil aliud esse, quàm panem benedictum in multas partes dividere, dare, in partes distribuere.* R. I. Si Luth. placuit fractio panis Calvinist. cur eam Vitteb. non introduxit? cur nulli hominum approbandam suavit? II. Luther. fractionem intelligere ejusmodi, qua fit distributio inter communicantes, tam clarum est, ut solis radio scriptum videri possit, & quidem ex his ipsis verbis, si German. recitentur. III. Elench. est à dicto secundum quid ad dictum simpliciter. Nam opponit hæc verba Pontificiis qui hostiam frangunt, sed nō distribuunt. Hos igitur urget fractione, tum loco allegato, tum in lib.

D

de

de Missa privata. I V. Audiamus Luther. ex aliis etiam locis, & responsio erit luculenta: Ita ait Tom. 6. Germ. Jhen. fol. 102. fac. 2. §. 2. Unser Pfarrer/ Bischoff oder Diener singet öffentlich vnd deutlich die Ordnung Christi im Abendmal eingesezt/nimbt das Brodt vnd Wein / dancket / theylts auß (frangit) vnd gibts in Krafft der Wort Christi/das ist mein Leib/das ist mein Blut/solches thut/ꝛ. vns andern / ꝛ. Viden' frangere esse distribuere? In lib. contr. cœl. Proph. part. 2. p. 68. fac. 2 § 2. E. L. non tam nostram sententiam defendit, quàm aduersariorum refutat: sic inquit: Meret zum andern/das Paulus ja rede vom Brodt im Sacrament / welches Christus brach / vnd hernachmals die Aposteln auch brachen / welches brechē nichts anders ist dann Stück machen (dividere) oder außtheilen / (distribuere) auff Hebreische weiß / Esa. 58. Brich dem Hungerigen dein Brodt/ Thr. 4. Die Jungen hieschē Brodt/ vnd niemand brachs ihn/ꝛ. Auff das wir hie nicht abermals von den Kottengestern gescholten werden/als Christus Verräther/das wirs nicht mit Fingern brocken oder brechen/ sondern viel Partickeln oder Hostien nemen/ dan das heysen sie brechen / vnd haben nicht genug daran / das es sonst zu Stücken gemacht wird / es geschehe mit Hand / Messer/ oder wie es wolle / wie es in Hebreischer weiß gebrochen heyst. Locus clarissimus! In

In Conf. maj. p. 72. So bleibē wir bey der
Schrift / das Brodtbrechen heisset Brodt
außtheilen / wie ich hie beweset habe / wider
die Himmlischen Propheten / ꝛc.

Eodem modo negat corpus frangi idem
esse quod pati & occidi, part. 2. contr. cœl.
Prophet. pag. 91. So erzwingt der Text / daß
diß Brodt sey der Leib der gebrochē wird / daß
kurumb mit gewalt diß brechen muß bleiben
im Abendmal vnd vber Tisch im Essen / vnd
sey nichts anders / wie ich droben gesagt habe /
dann daß der Leib außgetheilet wird in die
Gemenne / das nicht noth ist hie zuträumen /
wie Christus Leib im Brodt geradbrochen
werde / sondern ist genug / daß er gebrochē / das
ist / außgetheilet wird in allen Stücken vnd
Partickeln des Brodts ganz vnd vollkōmen.
Also stehet der Spruch hie fest / daß Christus
Leib vnd Brodt eins seynd / vnd wo das ge-
brochē wird / daß eben so viel sey / als den Leib
Christi brechen oder außtheilen / daß es vnter
viel werde außgetheilet vnd empfangen / ꝛc.

In Conf. Maj. pag. 71. Daß gebrochen hie
so viel heisse als gecreuziget / sagen sie wol auß
ihrem Kopff / aber sie können eben so wenig
beroeisen / als sie die Gleichniß (Analogiam)
im Brodt gegen dem Leib Christi können be-
weisen / vnd ist eitel vnnuß Geschweh / ignotū
per ignotum, &c.

Ex p. 72. Vnd ist ganz freuel geredt / so je-

mand

mand ohn Grund der Schrift wolt brechen
so viel heissen als creuzigē oder tödten. Dar-
umb ist ein lauter Gedicht/das die Schwer-
mer sich hie damit wöllen stücken.

Et rursus p. 118. Der für euch gebrochen
wird/davon haben wir drobē viel gesagt/das
die Schrift nit leiden kan/das brechen solte
Christus leidē heissen. Die Schwermer mö-
gens sagen/wie sie anders mehr sagen: Aber
nimmermehr beweisen/dann wir müssen bre-
chen nicht deuten noch brauchen nach vnserm
dunckel/sondern nach d̄ Schrift brauch. Du
heißt ja brechē in der Schrift sonderlich/wō
es vom Brodt oder essen gesagt wird/so viel
als stücken oder außtheilen/ꝛ. Plura brevi-
tatis causa omitto: Ex his comprobatur ex-
positio huius, quod pro vobis frangitur, ista: Quod pro
vobis distribuitur, quæ adversario est improbabi-
lis, & contra fidem Christianam, Eho!

18. Pro coronide appono refutationem
ἀναλογία inter fractionem panis & fractio-
nē corporis Christi ex sola Conf. Maj. p. 71.
& seqq. Hie werden die Schwermer abermal
ein außflucht suchen vnd fürgeben/ S. Pau-
lus I. Cor. II. sagt in seinem Text also: Das
ist mein Leib/der für euch gebrochen wird: Da
stehet die Gleichniß vñ Deutung im brechē/
das gleich wie das Brodt vber Tisch gebrochē
wird/also ist Christus auch am Creuz für vns
gemartert: quæ obiectio tota est nostri ad-
versarii:

versarii: Resp. autem Luth. I. Ignotum pro-
 bare per ignotum: Das gebrochen allhie so
 viel heysse als gecreuziget / sagen sie wol aus
 irem Kopff / 2c. Vide th. 17. II. Hac interpre-
 tatione tropū à corpore rursū in aliud vo-
 cabulum transferri. Diweil die Schwärmer
 nit setzen den Tropum in diese Wort / Meinē /
 Brechen / Geben / Brodt / Jünger / Darumb
 mögen sie auch nit hernacher das brechē zum
 Tropo machē / da Paulus sagt / das ist mein
 Leib für euch gebrochen. Dann es eben von
 demselbigē brechen / gesagt ist / davon er drobē
 sagt: Er nam das Brodt vnd brachs / biß daß
 sie beweisen gewaltiglich / daß ein ander bre-
 chen sey. In deß sagten wir daß einerley bre-
 chen sey an beyden Orten / vnd möge nit Chris-
 tus Creuzigen oder Leiden dadurch verstan-
 den werden. Dann Christus hat sich selbst nit
 selbst gefangen / gecreuziget / noch getödtet / wie
 es doch seyn müste / wann brechen so viel als
 tödtē solt heissen / dann er das Brodt ja selbst
 nam / vnd brachs mit seinen eigen Händen.
 Refutavit hic totum membrū 2. adversarii
 In quo statuit fractionem panis in Cœna esse repre-
 sentativè seu sacramentaliter fractionem, id est, im-
 molationem seu crucifixionem corporis Domini, h. e.
 ut postea exponit, ut panis frangatur, ita à Paulo
 dici corpus Christi pro nobis frangi propter analogiā,
 quam tamen uno ictu Luther. disjicit. III.
 Scripturam per fractionem intelligere di-

distriburionem. Vide th. 17. IV. Scripturam
 prorsus negare vocabulum fractionis de
 passione Christi: Ich wil schweigen / daß
 Johannes das Wort brechen ganz vnd gar
 verneynet vom Leiden Christi / da er schreibt:
 Daß an Christo auch nicht ein Bein zerbro-
 chen sey / auff daß die Schrift erfüllet würdes
 Ihr sollet ihm kein Bein zerbrechen / 2c. Dar-
 umb leider die Schrift nicht / daß man bre-
 chen auff Christus Leiden oder Sterben re-
 me. Solide hic refutatur disputator, quan-
 do ita philosophatur: *Quomodo autem dicitur
 corpus Christi frangi, vel Metaphoricè in se: vel sym-
 bolicè in pane ut subiecto? Si Metaphoricè, necesse est,
 ut sit ἀναλογία inter fractionem signi & fractionem
 rei signata, &c.* Inutiliter signa interpretari
 malè vagantis erroris est. Aug. l. 3. de doctri-
 na Christ. c. 9. V. Si analogia sit in prima par-
 te Cœnæ, in pane & corpore, omnind etiã
 monstrandum esse in secunda, in calice &
 sanguine Christi: Ich sehe nun gleich / daß
 durchs brechen sey das Brot dem gecreuzig-
 te Leib Christi gleich / als nit ist / wie wils aber im
 andern Theil werden mit dem Becher oder
 Kelch Weins: Wie wil hie der Wein ein
 Gleichniß seyn des vergossenen Bluts Chri-
 sti für unsere Sünde? Dann trincken ist ein
 Gleichniß nicht des vergossenen Bluts Chri-
 sti / sondern des Geistlichen trinckens / das ist /
 des Glaubens / wie sie selbst lehren. Nie stehet
 doch

doch der arme Becher Weins so bloß in allen
 Schanden / daß er nicht schändlicher stehen
 könnte / dann er doch mit einer Ain groß Gleich-
 niß an sich hat / vnd soll doch eine Gleichniß
 seyn vnd heißen des Bluts Christi für vns
 vergossen. Wo bistu nu S. Paule? dz du auch
 hettest vñ Kelch gesagt / wie Christo die Hände
 weren zittern gewesen / vñ hetten den Kelch ver-
 schüt / so könnten wir arme Schwermer / vns
 doch ein weil fristē mit demselbigē verschüttē /
 wie wir mit dem brechē vns jetzt ein stund fri-
 stē / Ey daß S. Johannes / da er Christo in dē
 Armen saß / etwa mit dem Kopff hette Christū
 an den Ellenbogen gestossen / da er den Becher
 nam / vñ dē Jüngern gab / were nur ein Tröpf-
 lein verschüt / so hettē wir genug / vnd könntē sa-
 gē: Sihe da / d. Wein ist dem vergossen Blut
 Christi gleich / in dē / daß er verschüttet ward.
 Ob nu solches verschütten nit geschicht etwa
 vns zu Erlösung od. Nutz / vñ damit dē Blut
 Christi im Hauptstück d. Gleichniß nit gleich
 ist / wie die wort im Abendmal fordern / so ge-
 schehe sie doch vns armē Schwermern zu Er-
 lösung vñ dieser grossen Noth vñ Schande / dz
 wir sonst kein gleichniß könnē anzeigen / vñ ha-
 bē doch so lange her / so weit vñ ferne vñ mit so
 viel Büchern außgeschrien / daß der Wein sey
 gleich vñ ein Figur des Blus Christi / für vns
 vergossen zur vergebung der Sünden / vnd
 findet sich nu nit ein Titel solcher Gleichniß.

In fumos & ventos hic dissipat Luther, eam adversarii nostri ratiunculam, in qua probare contendit, *vinum effusum in calice esse effusum sanguinem Christi in cruce*, h. e. *ἄπο τῶ μῶς* negat convenientiam analogicam inter panem in mensa propriis Christi manibus fractū & corpus mortuum, seu quod manibus militum corpus tradidit vulnerandum, inter divisum poculum & effusum sanguinem, quam infra Ambrosio quoq; affricat disputator, qua fide, ipse viderit.

I nunc, & tecum dic consentire Lutherum!

19. Restant ea testimonia Eccles. Doctor. quę in secundo & tertio membro proponit adversarius: quoniam a. nunc tempore excludimur, alia occasione respondebitur futius, si modo Deus otium & vitam largitus fuerit. Melius n. est conferre quàm legere. *Isid. li. 3. sent. c. 14.* ita tamen ut ne simus in disputationibus prompti, & in precationibus pigri, *Aug. de bono persever. c. 24.* Nec est, ut ob id quisquam nos ludos faciat, odium, invidiam, & quid non? miniteretur. Juber n. Apostolus redarguere contradicentes, contra quos victoria est sententię eorum manifestatio, *Iren. li. 1. c. 35.* Quodd si de civitate depellent & effugabunt, nunquid & de cœlesti urbe Hierusalem, quę est mater omnium nostrorum, depellere nos poterūt vel effugare? *Nazianz. in serm. de semetipso in agro reverso:* & exul non erit, qui Deum in mente habebit:

bebit: quoniam Domini est terra & plenitudo ejus. In pass. Cypr.

Luth. Tom. 6. German. Jheronim. in Epist. ad Francofurd. Anno 33. fol. 107.

Ich hoffe aber nit / daß solche Christē oder Prediger sich rühmen oder fürgeben / es habe der Luther selbst solches gerathen vñ gelehret / daß wo ich des gewar vnd gewiß würde / daß sie solch Gift auff meinen Büchern sögen / vnd die schuld auff mich legten / müste mich die Mühe nit verdriessen / ihne die Augen ein wenig zu schewren / vnd den Brill auff die Nasen setzen / vñ heißen meine Bücher nit durch ein gemalt Glas lesen. Dann ich weiß dem Teuffel vnd seinen Aposteln das wol zu getrawē / wo sie können meine Wort verkehren / vñ darnach mit meinem Namen die Leute verführen / daß sie es an gutem willen nicht fehlen lassen / wie e liche derselben Notte mir oft gethan / vnd meine Wort auff ihre meinung gezogen / vnd zu letzt einen Sermon (von mir gepredigt / ehe dan der Sacramenter Notte gehöret / gedacht / oder genennet war) wiederumb liessen druckē / vñ weil sie die Wort (Brot vñ Wein) darinnē fundē / solte der Luther schlecht mit ihnen geschwermet habē / vnangesehen / daß der Sermon selbst sich gnugsam verantworet.

In Confess. Mai. pag. 138. E. L.

Dann ich kenne dē Sathan / von Gottes Gnaden ein groß Theil / kan er Gottes Wort vnd Schrifft verkehren vnd verwirren / was solte er nicht thun mit meinē oder eines andern Worten?

DISPUTATIO III.

DE ANALOGIA.

Resp. Nicolao Sebastiano Gompio, VVisbad.

THESIS PRIMA.

Duo tantum Novi Testamenti Sacramenta

D 5

menta

menta ex fundamentis Scripturæ agnoscit, *Aug in lib. 3. de doct. Christ. c. 3.* Baptismum scilicet, qui aliàs *χάρισμα, Φωτισμός, τέλειον, λήτρον, Θεογνωσία, φυλακτήριον*, vocatur à Nazianzeno in orat. de baptismo, *Clement. lib. 1. pedagog. c. 6. Dion. de Eccles. hier. c. 2. Dam. lib. 4. c. 10.* Et Cœnam Dominicam, quam Sacramentum pietatis, signum unitatis, vinculum charitatis vocat *August. tract. 26. in Iohann.*

2. At me Christe, quot & quam varii sunt de his summis fidei nostræ capitibus opinionum quasi cinni! hydria Lernæa tot capitum non fuit ferax, quot Calvinisticum liripipium, & Cinglianum cerebellum, monstrorum dogmatum. Tot ferè fides existunt, quot voluntates, & tot nobis doctrinæ sunt quot mores: & tot causæ blasphemiarum pullulant, quot vita sunt, dum aut ita fides scribuntur ut volumus, aut ita, ut volumus intelliguntur. *Hilar. in libr. ad Const. Aug.* Libens omitto dicere de substantialibus, Sacramentarii isti quas turbas, vel titivillitio æstimandas, dederint strabis verborum glossematis, quos viros tribunicia sua lingua flagellaverint, occupati circa sola adiphora, toti orbi manifestum est: ut merito exclamare possis cū sanctissimo illo Polycarpo, discipulo & auditore Johannis Evāgelistæ: In quæ me Deus bone servasti tempora! *Eus. lib. 5. hist. Eccl. c. 20. Iren. lib. 2. c. 3.*

3. Pro-

3. Profectò orco profecti esse videntur omnes Diaboli, scientes quòd modicum tempus habeant, *Apoc. 12.* circumeuntes tanquam leones rugientes, *1. Pet. 5.* tanquam venatores, *Pf. 91.* exploratores, *Iob. 1.* scilicet ut nos devorent, *1. Petr. 5.* ex corde dimoveant verbum Dei, *Luc. 8.* nosq; cribrent tanquam triticum, *Luc. 22.* Hinc adeò fit ut pauci salventur, *Matt. 7. Luc. 13.* & filius hominis circa finem mundi vix reperturus sit fidẽ & charitatem in terris, *Matt. 24. Luc. 18.*

4. Veruntamen frendeat licet Satanus, fremat & gemat orbis & orcus, in choro & foro scurtentur valgis saviis, nigro supercilio nos aspiciant heretici, à partibus nostris Deus est, qui facit voluntatem timentium nomen ejus, *Pf. 145.* Et quandoquidem ille æternum manet, *Pf. 46.* ejus verbum, *Esa. 40.* verbi prædicatores, *2. Cor. 5.* verbi auditores, *1. Iob. 3.* verbi susceptores, *Esa. 55.* & consequenter Ecclesia, *Rom. 11.* contra omnes portas inferorũ, *Matt. 16.* Quemadmodũ sol creatura Dei in toto mundo unus & idem est, sic etiam prædicatio veritatis ubiq; lucet, *Iren. lib. 1. cap. 3.*

5. Nos interim faciamus id, quod nostrarum est partium: semper homo discat, Deus doceat, *Iren. lib. 2. c. 47.* Credamus & loquamur cum Psalte, *Pf. 116.* Frustra enim times ò homo profiteri quod credis: aut frustra credis,

credis, si ita non profiteris, Naz. de fide: Quasi in procinctu & acie stemus semper ad pugnam; vult nos loco movere hostis, & de gradu decedere: sed solidanda sunt vestigia, Hier. ad Demet. *ἔδω τῶ δὲ ἀλάω ᾧ μετ' ἔξερ φρονεῖν*, ait Sophocl. pergamus in apricum & lucē proferre futilitates adversarii nostri Apologetici. Nam adversus hereticos victoria est sententia eorum manifestatio, Irē. l. l. c. 35 Eorum sententias perdidisse, superasse sat est, Hier. ad Ctesip.

6. Cū a. *ἡ δὲ ἐνότης* & nullitatem panis & potus Americani ostēderimus Prodr. part. I. a p. 5. ad 18. analogiā item Cinglianam, quā ex rationali non Spir. S. sed ejus, de quo duri Poēte sic duriter cecinēre; *Durus Durandus jacet hoc sub marmore duro, An sit salvāus, ego nescio, nec ego curo*, hauserat Antagonista, profligaverimus, nihil nunc restat, quā ut pariter fictam panisfragii necessitatem refellamus, sicut p. 76. Prodrōmi pmissimus. Sic igitur queremus tanquā inventuri, & sic inveniemus tanquam quæsituri, ut monet Aug. lib. 9. de Tr. c. 1. Et diligentia & pietas necessaria est: altera ut sciētes inveniamus; altera ut scire queamus. Aug. lib. 1. de mor. Eccl. Cath. c. 1. operam quæ dābimus, ut ne magis verborū, quā rerū studiosi videri possimus. Nam nō in verbis, sed in rebus veritas sita est, Naz. lib. 3. de Theol. Et bonorum ingeniorum insignis est indoles in verbis verū amare, nō verba, Aug. lib. 4.

de

de doct. c. 13. Philosophia ipsa nō est populare
 artificiū nec ostentationi paratū: in Rebus,
 non in verbis Lips. lib. 1. mand. dissert. 15. ex Sen.
 7. Atq; ut exordiamur: Ad tertiam partem,
 inquit adversarius, transibimus: ubi statim in li-
 mine non fringilla, sed cuculi alicujus cantum se audi-
 re dicit, R. Salve Thales, inquit Rudens Plaut. act.
 4. scen. 3. ἀνθρώπου & Ἰαλῆς, ut est in Avibus A-
 ristoph. id est, Gehet alle den schönē Meān an/
 qui pro fractione panis velis equisq; decer-
 tat. Vocitat me cuculū, (id est, in te parūm ho-
 nesta deprehensum; talis n. etiam cuculus
 habetur, teste Eras. in Adag. & interpp. ad Horat.
 serm. 1. 7.) At cum ille nihil nisi centones far-
 cire, & ἀεργαῖα λέγειν didicerit, quid si voce-
 mus ipsum bucconem garrulum, qualis est
 qui cæteros oris loquacitate, nō sensu, exu-
 perat, teste Isid. lib. 10. Verūm mihi tranquil-
 litate conscientiae nihil excogitari beatius
 potest, cum Aug. lib. 1. de civ. Dei, Regium est, cū
 bene meritis sis, malè audire, dicebat olim
 Alexand. Magn. Ista omnia si & nos in vos di-
 camus, nōne qui vos audierit, insanos po-
 tius litigatores, quàm Christianos disputa-
 tores, si ipse sanus est, judicabit? Non ergo
 reddimus maledictum pro maledicto. Ser-
 vum enim Domini non oportet litigare, sed
 esse micem ad omnes, docibilem, in mode-
 stia corripientem diversa sentientes, Aug cō-
 tra Petil. Et nemo potest philosophari, nisi
 se,

se, quam maxime fieri potest, ab affectibus
sejungat. *Plato in Phedone*. Interim pro hoc
convitio repono verba Augustini: Disputa-
re de eo, quod Ecclesia per totum orbem
servat, insolentissime est insanie, *epist. 118.*

8. Porro negavi artoclastas & iconocla-
stas Calvinistas expressum mandatum ha-
bere, quo suum illud significativum pani-
fragium evincant. Sed non Brentius (qui-
cunq; ille sit) verba profert sine penu & pe-
cunia, atq; scire jubet, *Dominum non minus fra-
ctionem, quam benedictionem & distributionem se-
dulo precepisse, dicendo: Hoc facite.* Contra: 1. *Nil
agit interpret, licet qui lite resolvit.* Horat. 2. De
hoc Christi precepto paulo post ex professo
agemus. 3. Nunc tantum repeto distinctio-
nem inter fractionem, benedictionem, &
modum fractionis, distributionis & benedi-
ctionis: *In Form der Dancksagung/in weise
des nemens vnd Auftheilung des Brots/ge-
brochen oder ungebroschen / mit oder ohne die
Hand genommen/ hat die Christliche Kirche
ihre besondere Freyheit/ inquit Catechis. Cassel.
quest. 7.* 4. Lutheri sententia nobis allubescit,
quia tota facit a nobis, ut videre est ex *disp. 2.
& Prodrom.* Non opus igitur est, ut ad castra
Calvinistica, a quibus longissimo interval-
lo abest Luth. transeamus, quod hic solite
perit adversarius. Si separaveris pretiosum
a vili, quasi os meum eris: *convertetur ipsi ad te,
& tu non convertetur ad eos, dicit Domier. 18. v. 19.*

9. Ad syllogismum primarium: *Ministri & legati est facere omnia ex prescripto & mandato Domini. Christus nos iussit frangere panem. Ergo. Respondi tria: 1. Elenchum committi à dicto secundum quid, ad dictum simpliciter. Quid ille? Pœna canit, quasi debellatum sit. Hic, ai, ai! Frisch auff/das Gott erbarm! Dicitat me mutare genus prædicationis. At i. non intelligit, quid sit mutare genus prædicationis. Videat Keckerm. Lib 3. Syst. Log. c. 5. Ego enim non aliter assumpseram respondendo ad mandatum: Hoc facite, quàm in majori erat propositum. Hoc à me factitatum vix invenerit, si vel soli quærendum dederit. 2. Elenchum committit ἐτεροζήτησις. Nam quæstio mea in thes. 39. erat: An vi hujus præcepti: Hoc facite, illud faciendum sit, quod Christus fecerit. Respondet ille: nos non affirmamus omnia illa nobis mandari, quæ ipse Christus tantum præstitit, sed quæ præstitit & præstanda nobis reliquit: Was er gethan hat vnd gelehrt / das soltu thun vnd lehren / &c. Applica hanc responsionem ad quæstionem, quæ erit ὁμογενεία, quæ οὐνάφεια? 3. Resp. hæc mea nō erat, sed ipsius Lutheri. Hic enim part. 1. contra cæl. Prophet. pag. 36. E. L. sic scribit: Soll das gelten / Ds man so steiff dem Exempel Christi sol folgen / vnd nicht dem wort allein / so wil folgen / Das wir dis Abendmal nirgent müssen haltē / Dami zu Jerusalem im gepflasterten Saal. Dann*

Dann so die eusserliche Geberde so streng sol-
 len halten / müssen auch die efferliche Stätt
 vnd Personen streng gehalten werden. Vnd
 wil dahin kommen / daß diß Abendmal allein
 den Jüngern zuhalten gewesen sey / welchen
 ers allein dazumal befalch vnd zusprach. Vñ
 Sanct Paulus. 1. Cor. 11. wird entel Nartheit
 werden. Item: Weil wir nicht wissen / vnd
 der Text nit gibt / ob es Rot od Blanck wein
 gewesen / ob es Semeln oder Gerstenbrod ge-
 wesen sey / werden wir in dem Zweifel dieweil
 müssen das Abendmal lassen anstehen / biß
 wirs gewiß werden / daß wir ja kein eusserlich
 ding vmb kein Haar anders machen / dann
 Christus Stempel fürwegt. Ja wir werden
 auch das Osterlamb auff Jüdisch zuvor es-
 sen. Item / weil der Text nicht gibt / obß Chri-
 stus hab in die Händ genommen / vnd einem
 jeglichen selbst fürgelegt / müssen wir auch
 harren / biß kunt wird / auff daß wirs nicht he-
 ben oder weben anders / dann Christus / dann
 wo wir das versehen / so ist der Rottengeist da /
 vnd schreyet / wir hengen / morden / vñ creucki-
 gen Christum / so trefflich Ding ist hie / vnd so
 gar ligt hie die Seligkeit vergraben / viel mehr
 dann in Christus Wunden / Blut / Wort vñ
 Geist. 4. Deliberet disputator, an vinum
 etiam Cœnæ aqua diluere velit. Nam eodē
 protsus syllogismo, imd iisdem penē ver-
 bis, quibus utitur, Cyprianus, affirmativam
 tuetur.

tueretur. Quod si, inquit, à Domino præcipi-
 tur, & ab Apostolo ejus hoc idem confir-
 matur & traditur, ut quotiescunq; biberi-
 mus, in commemorationem Domini hoc
 faciamus, quod fecit & dominus; inveni-
 mur non observari à nobis quod mandatū
 est, nisi eadem quæ Dominus fecit, nos
 quoque faciamus, & calicem pari ratione
 miscentes à divino magisterio non receda-
 mus. Ab Evangelicis a. præceptis omninò
 recedendum non esse, & eadem quæ magi-
 ster docuit & fecit, discipulos quoq; servare
 & facere debere, constantius & fortius, alio
 in loco beatus Apostolus docet, dicens:
 Miror quòd sic tã citò demutamini ab eo,
 qui vos vocavit in gratiam, ad aliud Evange-
 lium, quod nō est aliud, nisi sunt aliqui, qui
 vos turbant & volunt cōvertere Evangelium
 Christi. Sed licet vobis aut Angelus è cœlo
 aliter annunciet, præterquam quod annun-
 ciavimus vobis, anathema sit. Sicut prædixi-
 mus, & nunc iterum dico: Si quis vobis an-
 nunciaverit præterquam quod accepistis, a-
 nathema sit, *lib. 2. ep. 3. 5.* Sublestum est quod
 asserit, *se facere & docere quæ Christus fecerit & do-
 cuerit.* Nam Christus panem tantum fregit
 propter distributionem, non propter signi-
 ficationem, *August. Epist. 59. ad Paul.* usus fuit
 vino rubro, *Luth. in lib. quod verba firmiter per-
 stent, p. 20. calicem miscuit, Cypr. libr. 2. epist. 3.*

*August. lib. 4. de doct. Christ. c. 21. circumtulit, Cyrill. tom. 1. in Iohannem, lib. 4. c. 14, celebravit cœnam vesperi, quam celebrationem mysticā esse docent, Chrysostr. 1. Cor. 11. tom. 4. hom. 27. Cypr. lib. 2. epist. 3. in domo Johannis Evangelistæ, Niceph. l. 1. c. 28. &c. Et quidem hæc ipsa docuit ex hypothese adversarii, ac libelli Marpurgensis, qui in Hoc facite, refert ad totam & omnem Christi actionem. 6. Ab ea fractione quam Christus adhibuit, ad nostram nō est firma & necessaria sequela. Nam 1. Christus illam adhibuit pro more regionis Judaicæ: sicut & pro eodem more adhibuit vinum aquā dilutum, secundum *Cyprian. lib. 2. epist. 3. Carthag. conc. 3. can. 24. Euseb. Emiffenserm. 5. de paschate*: aut vinum rubrum secundum *Lutherum*. Etenim sicut nos hodie panem cultris scindimus, ita Judæi panem cōminuebant, 2. quia panis aderat magnus. 3. & jam antè non præparatus ad distributionem, qualis est noster. Quod si talis panis, qualis noster est, ad manum fuisset, num Christus eum repudiaturus fuisset? non opinor: quia post celebratum epulum paschale ea adhibuit, quæ erāt in promptu. 7. Sed nec mandatum nos ferit. Nos enim panem etiam frangimus, quæ fractio finem & scopum Christi unice assequitur. Sufficit autem si scopus Christi attingatur, ut supra falsus est adversarius, pag. 13. thes. 10. 8.*

Illa

Illa non debemus mutare, quæ nobis man-
 data sunt præcisè. *Beza epist. 2. pag. 25.* In ho-
 rum numero est fractio panis, fatente *Pisca-*
core in commentar. super Matt. pag. 677. 678. De-
 nique ne ea quidem quæ Christus fecit &
 præcepit, nobis simpliciter eodem planè
 modo facienda sunt. Ita q; major adversarii
 est limitanda. Nam jussit Christus nos ba-
 ptizari; quo verbo certum est significari
 immersionem. Num igitur malè baptizan-
 tur, qui aqua tantùm injecta asperguntur.
Beza epist. 2. p. 26. Et post pauca: Ex his igitur,
 inquit, quæ fecit ipse Christus, & facienda
 nobis præcepit, quædam esse dico, quæ si
 quis ullo modo omittat, cœnam Domini
 dici non possit celebrare: alia verò quæ et-
 iam si non ea ipsa prorsus forma fiant, qua
 facta sunt à Domino, tamen habita inten-
 tionis, quam vocant, ratione, ritè fieri di-
 cantur: quædam deniq; quæ ut mutari, nedū
 tolli, sine justa reprehensione non possint
 tamen non tanti sunt momenti, ut propter
 ea vel existimandum sit, cœnam ibi nullam
 celebrari, vel illi sic mutilatæ interesse pii
 bonâ conscientia non possint. *Hactenus Beza.*
 Prætereo multa alia, quæ alii hoc argumen-
 tum tractarunt fusiùs, & adversarius nulli-
 bi fuit certior, quàm in hoc negotio.

10. Deinde respondi in ceremoniis non
 requiri mandatum Dei. *Quid audio, inquit*

ille? Elleboro digna sententia. Annón enim ceremonie agni paschalis Israëlitis mandabantur? Annón benedictio & distributio nobis mandantur? Anathema sit qui affirmat nullas reperiri ceremonias Novi Testamenti, quæ innitantur mandato divino. R. ò editum, cui adscribi debeat. Bonum factum, Tertull. de pudicit. Quid audio, inquam ego? indigna Philosopho & Theol. dementia! Annón enim alia ratio est ceremoniarum V. Testamenti? Annón illæ ad jugum pertinebant, quod ferri Judæi non poterant, Act. 15. Annón ob tantam ceremoniarū propter certas causas, & ad certum tempus mandatarum varietatem, Judæi erant sub pædago? Elenchū cominitas μετὰ βαίσεως eis ἀπὸ γένου. Vitiosum est ex uno genere in aliud migrare; Arist. l. 1. post. c. 7. text. 19. Nego autem benedictionem & distributionem esse ceremonias, quia sine illis cœna Dominica celebrari nequit. Imperitè igitur, & incogitāter me anathematizas Philosophæ acutissime, imò non me, sed Augustinum, ejus hæc sunt verba: Totum genus ceremoniarum liberas habet observationes, l. 1. de inquis. lan. c. 2. Quid? anathemate feris laudatissimum & invictissimum nostrum Imperatorē Rudolphum II. ceterosque status imperii, qui ceremonias Ecclesiasticas liberas esse volūt. Reichsabschied / Anno 1555. §. Und damit / & §. damit auch / & §. nach dem, Quod si libere sunt,

ræ sunt, & in illis Papa vester Schonfel. dis-
 pensare potest, qui mandatæ sint à Domino?
 Quocirca quid istud est dicti prodigium? in
 ceremoniis institutionem Christi urgere?
 Nunc ergo nobis Christum facient isti ho-
 mines magistrum ceremoniarum, qui riti-
 bus externis instituendis autor à Deo mis-
 sus fuerit. Quin imò ceremoniæ non erunt
 amplius, quod dicuntur, si expressam Chri-
 sti institutionem habent, ut oppositum in
 adjecto statuere homines isti planè videan-
 tur, ut utar verbis *Clariss. Theol. Dn. D. Milii in*
volum. disput. Theol. disputat. 15. thes. 6. pag. 234.
 So sagen wir nun / daß wir im Sacrament
 alles thun / was Christus mit Worten gebot-
 ten hat / da er spricht / das thut zu meinem Ge-
 dächtniß. Was er aber nicht verbotten hat /
 das thun wir frey / so ferne es uns gelüstet / vñ
 sagen / es sey nicht zugebieten / noch zuverbiētē
 gleich wie ers weder gebotten / noch verbotten
 hat. *Luth. contra cælest. Prophetas, pag. 37, E. L.*
 Sed video te nimis urgeri, ideoq; iuvabo te,
 & dicam vocem ceremoniæ accipi laxè &
 strictè. Laxè sumpta nonnunquam usurpa-
 tur de omnibus sacris & ritibus, atq; adeò
 de Baptismo & Cœna Dominica. Sanè sciē-
 dum ὅτι ἁπλῶς apud Græcos dici sacra omnia, si-
 cut apud Latinos ceremoniæ dicuntur, in-
 quit *Servius l. 4. Aeneid.* & hoc sensu largior
 ceremonias esse mandatas à Deo. Strictè

verò sumitur pro ritu ejusmodi qui actioni alicui sacrae inservit, facit ad ordinem Ecclesiasticum, &c. & hoc sensu nego mandatum ceremoniarum. Hic enim dominatur Christiana libertas, in qua stare nos jubet Apostolus, *Gal. 5.* in hac libertate stantes Apostoli sortem miserunt super electione Matthiae, *Act. 1.* fecerunt decretum de suffocato & sanguine, *Act. 15.* Paulus circumcidit Timotheum, *Act. 16.* rasit caput. *Act. 10.* licet hujus rei mandatum à Deo non habuerint. Hinc Philippo illi Melanchthoni scribenti ad Cardinalem Campegium Anno 1530. 6. Julii, levem quandam dissensionem rituum esse inter Papistas & Lutheranos, responsum meminimus; si in doctrina fieri possit concordia, de ritibus non usq; adeò dimicandum esse, Lutherum jam olim statuisse, ut diceret, si non una corolla in vertice raso sufficeret, se ejusmodi fenestellas verticales gestaturū, modò abesset superstitio & meriti cultusq; divini commentum. *Vide refut. histor. Peuc. pag. 88.* Et adhuc audes os impudēs me anathemate ferire? Parce frustaneo tuo labori, parce sumptib. Typographicis, *Mañ muß die Hellerchen zu raht haltē*/parce tēpori, ac bonis horis: Ah vel tardè, vel serò incipimus amare tempus, cujus unius honesta est avaritia, ut ait *Senec. πολυτελέσειεν ἀνάλωμα χρόν* Ⓞ. Democrit.

II. *Tertium meum effugium in eo esse dicit Philosophia sceptica: Apostolus refert t̄ hoc facite ad comestionem & bibitionem. Respondet, sed quid si concedamus hoc, quid ad surdū? Nihil Bene est. Quid ergo mihi adversariam constituis? cur hoc responsum meum vocas effugium? Quis te iussit sapientiozem esse Apostolo? Annōn Scriptura per Scripturā est explicanda: annōn eadem est locutio in his duobus: Hoc facite in mei commemorationem, Luc. 22. & quotiescunque panem hunc ederitis, &c. mortem Domini annuntiabitis, 1. Cor. 11? II. Illud Christus præcepit, quod discipuli ipsi in Cœna fecerunt. Atqui discipuli ederunt & biberunt. Ergò, III. Conciliet secum disputator *libellum Cassellanum*, qui fractionē refert ad verba circumstantiarum, nō mandati. IV. Transigat cum Piscatore, qui eodem prorsus modo verba mandati exponit per verba Apostoli, 1. Cor. 11. & non ad id quod Christus ipse fecerit, sed præcisè ad edere & bibere refert. In hunc sensum, inquit, verba ista exponit Apostolus, 1. Cor. 11. v. 26. Et sanè ipsa verborū consequentia hunc sensum per se gignit, quantum quidem attinet ad verba illa. Hoc facite. Proximè enim præcessit, Accipite, edite, &c. in *observat. Evangel. super Matth. cap. 26. pag. 672.* V. Demus ex hypothesi mandatum referri ad omnia antecedentia,*

& sic etiam ad fractionem & distributionem: Hoc doce disputator, referri ad fractionem Calvinisticam, hoc est, eam quæ habeat *ἀναλογία* cum immolatione & crucifixione Christi in Cruce &c. *Disce docendus adhuc quæ censet amicus, Horat. 1. Epistol. 17. VI.* Refert ad omnia quæ Christus fecit, quid nobis incommodum bis? Nam sic præcisè, ut loquitur Piscator, vel primariò pertinebit ad solam manducationem & bibitionem, ad reliqua secundariò, quatenus videlicet sine benedictione, fractione & distributione illa esse nequit, *Vide Luth. in Confess. majori, p. 19. §. 3. E. L.* VII. Sed quia Neoterici Marpurgenses antiquitatem crepant, & prædecessores suos tanquam *ὁμοψύχους* in panis fragio allegant; & inter hos etiam *Benedictum Aretium*: quid verat ejus sententiam describere, in qua ita noster est, ut magis esse non possit: Ita scribit in lectionibus *de Cæna Domini, lect. 4. p. 72. 73. & 74.* His erroribus opponit suam institutionem, à qua nõ debuerunt recedere. Ac si quæras, cur tantopere urget institutionem illam? parata jam est responsio: *Nam accepi à Domino, quod tradidi vobis.*

Argumentū sic colligit: in Cæna Dom. solius Christi debet servari formula: sed mea illa institutio vobis relicta, hanc ipsam formulam complectitur: ergò in hac debuistis manere.

Deinde

Deinde subjicit hanc Domini formulā, in qua duo sunt: nam partim de pane, partim de poculo loquitur. De pane agens, cōsidera primūm quid Christus faciat, *accipit*, deinde *gratias agit*, tertio *frangit*, quæ omnia de more patrio sumpta sunt: nam in agni paschalis esu, senior illa facere solet, *accipit panem adjunctis precibus, benedicit ac distribuit*. Cæterūm quid Christus gratias agit? nimirum pro misericordia mortalium generi exhibita, quòd redemptionis hostia adesset precib. suis Deo Patri Ecclesiam commendans. *Fractio autem distributioni inserviebat, alii ad mortificationem referunt, cuius quidem hic typus fuit & umbra, revera tamen fractio in Christi corpore non habuit locum, quemadmodū etiam in agno Paschali*. Dicit autē, primūm jubet accipere, deinde edere, tertio ἐπιθεσι rem explicat, *hoc meum est corpus*. Observent studiosi, τῆτο subjectum esse, reliqua prædicato annecti *μὲ ἐσι τὸ σῶμα*, hoc est, *ἐσι τὸ σῶμά μου*. Ac rectè explicatur per metonymiam, qua signum ut sacramentum corporis sui dat: Corpus tamē suum appellat, non tamen inane signum est, quia fides non nititur inanibus hic, sed habet verbum Dei annexum. Modum autem si quæras, respondemus spirituales esse, conjunctionem si petas, dicimus sacramentales esse: nec est quòd contentiosè locum hunc divexemus. Quartò finem indicat, *hoc facite in*

mei commemorationem, hinc facere quidam accipere pro sacrificare, quasi dicat, hoc sacrificate, hoc est, offerte Deo Patri, quod glossema ineptum est. Alii ad omnia superiora referunt, hoc facite, quid? quod me vidistis facere: accipite sic & frangite, atq; inter vos distribuere: sed non satis continua est interpretatio: nam in altera Sacramenti parte, quoq; repetit hoc facite, cum tamen ad fractionem non possit referri, ideoq; simplicior & verior est sententia, ut facite ad suum copulatum referamus. Hoc facite, hoc est, cœnam celebrate in mei commemorationem: sententia enim Domini est, nõ in alterius nomine hunc ritum esse repetendum, sed in salvatoris Christi solum nomine, nec ad fractionem voluit hic nos ligare. De poculo eodem modo loquitur, explicat poculum, *Novum Testamentum est in meo sanguine*; Aperta est, hinc Synecdoche, nam poculum pro vino dixit, & vinum symbolum erat sanguinis, ut supra panis corporis. Deinde memoriã sui repetit, hoc facite, hoc est, celebrate, ne ad fractionem restringas, in mei commemorationem: voluit enim sui memoriã apud nos esse frequentem, ideoque sacramentum etiam hoc in crebrousu.

12. Iutuli, Cœnam etiam in Palatio diverforii celebrandam esse, si mandato, hoc facite, omnia ea facere juberemur, quæ Christus faait; Distinguit ille, inter partem & externas circumstantias. R. I. Non omnia quæ tunc nobis

bis agenda forent, externe sunt circumstan-
 tiæ. Vide disput. 2. thes. 11. & super thes. 9. II. Non
 intelligit homo naturam & definitionem
 circumstantiæ, dum diversorium, sedere,
 accumbere, &c. circumstantias appellat.
 Nam Philosophis circumstantiæ sunt. Quis,
 quid, circa quid, quo, cur, ubi, quomodo,
 quando; ex quibus sex priores etiam ab A-
 ristotele recensentur, lib 3 Ethic. cap. 1. Poste-
 riores, à Damasc. lib. 2. c. 24. III. Sicut nec
 intelligit naturam partis. Nam fractionem
 partem facit integram, thes. 7. monit. At 1,
 Principium petit, & circulatoré agit. Quæ-
 stio est, an fractio panis sit necessaria, respõ-
 det affirmando, quia (non externa circum-
 stantia, sed) pars est integralis. Quaritur rur-
 sum: An fractio sit pars integralis? affirmat;
 quia est necessaria. *Amphora coepit institui cur-
 rente rota cur urceus exit?* II. Integrum vel inte-
 grale Logicè non sumitur pro eo cui nulla
 pars deest, sed pro eo quod quoquo modo
 partes habet integrantes, ut etiam *μονόχρηστος*
 aut *μονόφθαλμος* integrum esse nõ desinat;
 docente Keck. lib. 1. Syst. cap. 22. p. 196. Itaque si
 vel fractio desit, integra tamé Cœna mane-
 re potest, id quod est cõtra aduersarium, qui
 cum Embden. Angelocrat. (Horum enim ope-
 ris merces suas interpolavit) blafit, *nos qui-
 dem veram, sed non integram habere Cœnam.* III.
 Partes integrantes partes sunt materiæ,

Gocl.

Goel. lib. 1. instit. p. 117. An ergo fractio est materia cœnæ, aut pars materiæ Cœnæ? an accidens potest esse pars rei substantialis: & annon pars & totum sunt in eodem prædicamento? *Vide Kecker. l. 1. System. cap. 2. IV. Integrum oritur ex effectis, Tempel. c. 15.* Hoc est, argumento seu loco effectorum, ita ut sit materiatum aut formatum, *Goelen. part. 2. Problem. Logic. quest. 6.* An ergo fractio panis est pars materialis aut formalis? V. Pars integralis non potest prædicari de toto integrali heterogeneo. Quis enim dicat corpus esse oculum, cor, brachium? &c. Atqui fractio panis potest de Cœna prædicari, fatentibus adversariis. E. VI. Destructa una principali parte, totum destruitur, ut huic ædificio deest tectum, E. non est domus *Goelen. lib. 1. Instit pag. 121.* tolle cor, aut aliam partem principalem, & totum integrale sustulisti. Si igitur fractionem nos non habemus: Ergo nec veram Cœnam habebimus, quod est contra *scriptorem anilem.* VII. Non dicam jam de dissensionibus Cadmæorum fratrum, dum alius fractionem essentialem, alius integram facit partem. VIII. Nec attingam quòd *Timplerus*, & alii negent discrimen inter partes essentielles & integrales, à qua opinione non multum abest *Goel. lib. 1. Inst. p. 117.* Quid verbis opus est? *Logos, quisquillas floccos loqueris, abi.*

13. Ad responsiones quas dedimus ad instantiam nihil aliud adfert, *quàm mandatum, Hoc Facite.* At nos ad illud satis multa respondimus thesi 9. ubi disputatorem ex Arcadicis latebris ita extraximus, ut conspici possit, quandoquidem Plato Sophistam nominat *ἄσθητον ζῶον.* Audi Sophista & repete quæ supra diximus.

14. Th. 71. Pergis, inquit, *occinere distinguendo inter fractionem ipsam, & modum fractionis. Fractionem concedis necessariam esse, modum ejus negas:* Hic tripudias & buccinas inflas ob felix fringillicupium, quam habere te dicis non in cavea, sed in veprecula. Ego verò te habeo in nassa, quia in Theologia piscis es & novus Archigenes, qui non intelligens veritatem rerum de quibus loqueris, ut nihilominus dicere aliquid videaris *αἰνιγματῶδεσι λόγοις* lectori fucū facis, ut utar verbis *Jacobi Schegkii in Anatome Simonti, pag. 25.* I. Quam fractionem ego admittam in proclivi est. Quòd eam quæ mystica, Judaica, Calvinistica & significativa est, ad infimum orcum damnem, quis non intelligit? II. Discordibus tibiis canis: supra enim thesi 24. dicis *me rejicere fractionem,* hinc affirmas *me eam admittere ut necessariam.* III. Dicis *in modo fractionis consensum esse inter me & te.* Quid ergo tu Vasaliente Philosophidion nodum in scirpo quæris? quin Christo credis? veritati cedis?

dis? litesq; de asini, hoc est, tua umbra movere desistis? Certè his contentionibus magnum honorem nō indipisces. Nulla enim gratia est ejus honoris, qui celeriter præterit, sed ejus qui plurimum quantum potest, perseverat, *Iren. lib. 2. cap. 6.* In famæ templo non dedicantur improba & petulca monumenta, *Lips. cent. Epistolarum. IV.* Sed his non contentus auguraris *hunc cantum insolens aliquid protendere.* Quid? num & asinus inter augures? Equidē insolentius augurium nunquā audiui. Ecquid enim est augurare, quid augurari: Augurare, dicimus, secundum *Plinium*, cū præfagio mentis futura colligimus. Augurari verò tum, quum futura mentis captamus auguriis, *Serv. AEneid. 7.* Itaque tuum hoc non augurium est, sed spinturnicium, quod est diminutivum à spinturnix, quæ deformis & inauspicata avis; eademq; ambustanea, sive incendiaria dicta: quod de busto seu rogo aliquid carbonis in tecta defererebat, & incendium portendebar, *Taubm. in milit. glor. Plauti p. 720. ex Scal. Pythæ. advers. lib. 1. 10. Plin. lib. 10. 13.* At quid tandem auguraris? *privatum colloquium, panisfragium, domum, quid non?* Virgilianum est illud: *Cadit ipse Tolumnius augur primus in adversos telum qui torserat hostes:* quid si quis hoc velit *παρωδῆν;* cadit ipse *Sophisticus augur nuper in Hastiacis panem qui fregerat oris?* Scias autem me privati tui collo-

colloquii non meminisse. Hoc dicere me memini, nihil referre, si ante Cœnam fiat præparatio atque comminutio, ut postea in Ecclesiis præsertim populosis eò commodius, & compendiosius, adeoque *ἐὺ τῶντος* inter tot communicantes fieri possit distributio. Licet enim oblationum in charist. confractio, ut loquitur Augustinus, non fiat publicè, sufficit tamen, si facta conspicatur publicè, planè sicut necessum non est, ut vinum publicè infundatur, ubi asterisco noto, quòd fractio Christi in Cœna nostra ante Cœnam, referatur ad meram temporis circumstantiam, in qua & circa quam suam Ecclesia habet libertatem, ut fateris ipse *th. 59.* Huc accedit, quòd Christi panis ex epulo paschali fuit reliquus, qui si in 12. partes fuisset divisus, quis dubitaret satisfuisse Christo easdem discipulis tribuere? Adde, q̄ Calvinistæ ipsi eodè ferè modo cū nostratibus panem ante Cœnam frangunt, & ad distributionem præparant: Annón Pistor, & non Pastor libum unū ab altero separat, p̄parat, imò in medio ferè disgregat, ut postea in Cœna distributio esse possit comodior? Annò numerus tantū diversus est, res una, si in nostra Ecclesia apponantur hostiæ 20. in vestra liba quinque? Quid multa? in corde tuo Helena non est alia quàm Analogia, significatio atque representatio, quæ

quæ tamen spurius Panisfragii finis est; pug-
nans cum typo agni paschalis; *Exod. 12.* hi-
storia passionis, *Iohan. 19.* officio panis sacra-
mentali, discrimine veteris & novi Testa-
menti, cum fundamentis Logicis, Rhetor-
icis, &c. neq; sequitur, quod *thes. 79.* colli-
gis? *Metaphorica locutio est in hoc: corpus frangi-
tur. E. Similitudo consistit in panisfragio: cum re-
vera consistat in exquisitissimis doloribus
crurifragii: cuius ratio atq; modus tempo-
re Plauti talis erat, ut incus cum malleo, vel
vecte ferreo inferretur, ac tibias incudi ap-
ponerent validis ictibus sic frangendas; I.
Lips. de cruce, lib. 2: cap. 14 Taubman. in Plauti Asi-
naria, f. 105.*

15. *Thesi 72. 73.* non disputatorem agit,
sed convitiatorem & Sophistam, qui tan-
quam sepia quædam omnia argutiarum præ-
stigiis conspurcat. Ait enim, *Calvinistas non
tollere corpus Christi à Coena, sed ex pane non negare
presentiam; sed modum presentia, &c.* Miserum
certè est cum mendacibus & levibus homi-
nibus disputare, & in quibus frons nulla sit,
sine pudore enim quidvis affirmant & ne-
gant, prout ipsis ex usu fuerit, *Scheckius in A-
natom. p. 13.* Antequam ergo respondeam
placet annotare verba Lutheri ex ultima
confessione, opposita gregalibus Cinglicis
& Oecolampadicis: Ego omnes eos eodem
numero habeo, hoc est, pro Sacramentariis
& fana-

& Oecolampadicis: Ego omnes eos eodem numero habeo, hoc est, pro Sacramentariis & fanaticis agnosco, (sunt n. tales) qui credere nolunt, quod panis Domini in sacra Cœna sit verum ipsius naturale corpus, quod impius quispiam, vel Iudas ipse, non minus ore accipiat, quam D. Petrus, & omnes alii Sancti: Qui, inquam, hoc credere recusat, me missum faciat: neq; ullam amicitiam aut familiaritatem à me expectet: sic enim stat sententia, quam non sum mutaturus. R. I. Si tollitur corpus Christi ex pane, tollitur etiã Cœna: panis enim & corpus Christi unita sunt sacramentaliter, ita ut accipiamus id in pane, quod pendit in cruce, id in calice, quod effluxit è Christi latere, *Chrysof. hom. 24. In Epistol. 1. Cor.* Ubicunq; autem unum est ex unitis, ibi alterum etiã esse necesse est, *Georg Sohn. tom. 1.* II. Itaque committitur Elenchus oppositorum, dum sophista panem opponit corpori Christi, & vicissim. III. Nescit Antagonista quid blateret. Suprà enim *thes. 22.* dicta patrum à me disputat. *1. thes. 14.* allegata admittit & probat, quanquam non sine furo. At illa ipsa corpus Christi nec ex Cœna tollunt, nec ex pane, sed potiùs includunt, non localiter, &c. sed mysticè & sacramentaliter, ut docuimus *Prodrom. pag. 21. 22. 23. & seqq.* Nos in specie panis & vini, quam videmus, res invisibiles, id est carnem & sanguinem Christi

Christi honoramus, inquit *Augustin. in sent. Prosperi. I V.* Sibi non constat. Nam primò afferit Christum nondum venisse, ac proinde corporaliter non esse in pane. Atqui hoc modo nec Christus erit in Cœna, quia nondum venit, scilicet is qui venit per aquam & sanguinem, 1. Johannis 5. Deinde dicit corpus Christi præsens esse propter relationem. At si relatio est inter panem & corpus Christi, quomodo corpus Christi non erit, in, cum, & sub pane, ut patres loqq. VI. Itaq; si tollitur corpus à pane, sanguis Christi à vino, prorsus è Cœna tollitur. Quando enim mixtus calx & fractus panis percipit verbum Dei, fit Eucharistia corporis & sanguinis Christi, *Iren. libr. 4. c. 4.* VII. Peccat contra primum officium sapientis, quod est non mentiri de quibus novit, *Aristotel. lib. 1. Elench. cap. 2.* 2. Nam Calvinus disertè dicit, & verbis expressis docet, symbola Cœnæ tantum esse in terra, corpus autem Christi tantum esse in cœlo, *in sine cōsensu cum pastoribus Tigurinis, idemq; scribit Beza, in summa doctrina de re Sacrament. quest. 6. 9. 10. II. 13. & contra Pappū volum. 3. Theol. tract. p. 96.* Christus, inquit Calvinus, præsens illis nō videtur esse, nisi ad nos descendat: quasi verò, si ad se nos evehit, non æquè potiamur ejus presentia, *lib. 4. instit. c. 17. §. 31.* Neq; aliter Christum in Cœna statuo præsentem, nisi quia fidelium mentes, sicut illa est cœlestis

cœlestis actio, fide supra mundum evehuntur, *Calvin. in defens. 2. p. 898.* Fides in cœlum usq; subvehitur, ut Christum quam efficacissimè apprehendat, *Beza part. 3. volum. Theol. pag. 204. & Epistola 5.* Abesse ergo sinamus donec redeat, cum corpore ejus nihil opus habeamus, spiritu omnia rectiùs gerente, quàm possit ulla caro, *Cinglius in Exegesi, Corpus Christi distat tanto intervallo à Cœna, quanto cœlum à terra, Beza Epist. pag. (mihi) 52. & part. 3. volum. Theol. & contra Brent. pag. 510.* ubi noto, ipsum hoc Emblemata etiã opposuisse *art. 10. Aug. Conf.* adeoq; præsentiam corporis Christi non tam ex pane, quàm ipsa cœna sustulisse. Unde de Augustana Confessione tale fert judicium: Fateor etiam illam nobis quibusdam non satisfacere, atque adeò in nonnullis ac præsertim in capite de Cœna non probari: nisi commoda interpretatione leniatur, quod etiam eruditissimos quosq; facere videmus, *Epistola 1. pag. 7. & 8. VIII. Regula est Logicorum: Ex affirmatione & negatione nascitur status controversiæ. Quæritur igitur, an corpus Christi verè & substantialiter in vel cum pane sit in cœna, ut loquitur Augustin. Confes. art. 10?* Affirmamus nos, negant adversarii, ut patet ex omnibus ipsorum argumentationibus. Sic enim colligit *Petrus Mart. contr. Gard. object. 2. Si verè Christus est in Eucharistia,*

contraria sententia non erit vera, nimirum pauperes non semper habebitis. Sic Calvinus: Veritas carnis, Christo teste, probatur aspectu & contactu? At in Eucharistia nihil videtur, aut tangitur, nisi panis: non igitur ibi caro, sed panis est, Calvin. lib. 4. institut. cap. 17. §. 29. & c. IV. Deniq; de modo præsentia controversia esse non potest. Illum enim uno ore veri Lutherani omnes affirmant esse mysticum, incognitum, à speculationibus humanæ rationis remotum, &c. Et huc pertinent argumenta de captivanda cæca ratione, eademque subigenda in obsequium fidei, ut monet Apostolus, 2. Corinth. 10. De præsentatiâ relativa & representatiâ diximus pag. 56. Prodromi. Eò igitur lectorem remissum volumus.

16. Thes. 74. veterem coccysum ingeminat, quia Gratiarum actio & distributio necessarie sunt ceremoniæ, ideoq; & fractionem necessariam esse quæ media sit, & inter utramque collocetur. Inde ad Lutherum provocat. In reliquis cavillatur. At arctè adhuc tenemus distinctionem inter benedictionem, fractionem, dationem, sumptionem & modum horum, quam distinctionem Antagonista allatrat, non refutavit, juxta illud Aristotelis lib. 8. Top. cap. 4. Propositum improbable rime defendendum est. II. Hanc autem distinctionem legitimam esse, & adversarii argumentum

mentum de pōte dejicere sic doceo ex propria ipsius hypothefi: Quandoquidem opportunum est Sophiftas fuis armis confodere: atq; ad eō illorum decipulas ac machinas adverfus illos nonnunquam adhibere Philofophum decet, *Plato in Hippia*. Probationis illud genus firmum, quod ab adverfario fumitur, *Tertullian. contra Gentiles*. Eadem eſt ratio extremorum quæ eſt & medii, videlicet fractionis. Atqui extremorum hæc eſt ratio, ut benedictio, datio, &c. ſint neceſſaria, non autem modus benedictionis, &c. E. etiam eadem eſt medii, fractionis. III. Qualis enim in inſtitutione intelligitur gratiarum actio? Equidem non vulgata illa, qua circa quævis convivium Chriſtus patri ſuo cœleſti conſuevit gratias agere, ſed planè nova atque ſingularis. Etenim quam Paulus vocat gratiarum actionem, *i. Corinth. ii.* eadem vocatur *εὐλογία* ſive benedictio, *i. Corinth. io.* qua panem hunc ſacramentalem conſecravit ac deſtinavit in ſymbolum atque medium manducationis ſui corporis. Itaque notatur hic ſancta benedictio conjuncta cum divina virtute, ut *Matth. 14. verſ. 19. Marc. 6. verſ. 41. Luc. 9. verſ. 16.* Eum enim, qui ex creatura panis eſt, accepit, & gratias egit, dicens: Hoc eſt corpus meum: & calicem ſimiliter, qui eſt ex ea creatura, quæ eſt ſecundum nos, ſuum ſanguinem conſeſſus eſt, *Iren. libr. 4. c. 43.* Acci-
F 3
piens

piens panem suum corpus confitebatur, & temperamentum calicis suum sanguinem confirmavit, *Iren. libr. 4. cap. 57*. Unde quando mixtus calix & fractus panis percipit verbum Dei, Eucharistia fit sanguinis & corporis Christi, *Iren. lib. 5. cap. 1*. Quæro hic ex accuratissimo, an pastores Calvinistici eodem modo benedicant atq; gratias agant? Sic etiam modus dationis indifferens est, *vide Luther. contra cœlest. Prophet. p. 36*. De modo verò sumptionis quid statuendum? ad eam *Theod. Beza*, quem disputator libentiùs audit quàm Scripturam: Num igitur, inquit ille, *Epistola 2*. Peccare dicemus Ecclesias, apud quas non alii aliis Sacramenta tradunt, sed ex ministri vel Diaconi manu sigillatim omnes accipiunt ex diversis etiam poculis bibentes? Minimè profectò, quoniam ipsa sumptio, non autem sumendi modus præcisè præscribitur. Ex his colligitur, aut meam distinctionem accommodam, aut hypothesein adversarii (eandem prorsus mediæ & extremorum rationem esse) falsam esse & erroneam, adeoq; datâ hanc meam responsionem sufficere. Solutio n. recta est manifestatio falsi syllogismi. *Aristot. lib. 2. Elench. c. 3.*

17. Responsiones ad rationem tertiã vocat *somnia nulla autoritate Scripturæ nitentia*. At si quis nec cõtra ullam afferre rationẽ queat, nec aliquid opponere, in quo non ita sit,

& ra-

& tamen non cōcedat, is profecto iniquum se præbebit in disputando, ait *Arist.* 7. *Top.* c. 3. Ita argumentatus fuerat adversarius: *Quicquid in Cœna mysticum est, omittendum non est. Fractio panis in Cœna mystica est. Ergo. Respon-* di primò ad majorem per reductionem ad absurdum. Commoda enim Sopistarum refellendorum ratio est, illos ad absurdas importunasque consequutiones redigere, unde antecedentium falsitas perspicitur, *Plato in Hippia.* Etenim in cœna mysticus est panis azymus, *1. Corinth.* 3. celebratio cœnæ tempore nocturno, *Chrysostom. hom.* 27. in *1. Corinth.* 11. tom. 4. *Cyprian. lib.* 2. *Epistola* 3. mysticum est vinum rubrum, *Luther. in lib. quod verba firmiter persistent, pag.* 20. vinum aqua dilutum, vide *Bellarmin l. 2. de Eucharist. & l. 4. cap.* 9. 10. *Gregor. de Valent. t. 4. disput.* 6. q. 2. punct. 1. Denotat enim unionem populorum cum Christo, *Cyprian. lib.* 2. *Epist.* 3. sobrietatem & temperantiam, *Proverb.* 9. unionem duarum naturarum in Christo, quam, quia, olim nō credebant Armeni, ideoq; vinum aqua miscere nolebāt, *Niceph. li.* 68. c. 53. *Bell. l. 4. de Euch. cap.* 10. Choræbo stultior sit necesse est, qui non videat ex absurda hac majori absurda sequi infinita. Vidit hoc ipsum Clarissimus *Libav. ideoq; Dn. Gocl. hic non benè distributam habere rationem affirmavit in Gymn. Scholast. thes.* 28. pag. 55. Si enim conclusio

est falsa, oportet aliquam præmissarum esse falsam. *Aristoteles, lib. 2. post. c. 20.* Assumptionem ut Papisticam meritò risimus: Adversariorum enim seria in certaminibus oportet risu prævertere, & risum seriis, *Aristoteles lib. 3. Rhet. c. 18.* Hæ responsiones quomodo somnia sint, non intelligo. Sed sophisticè agere volentes, orationum mentientium genus quærere oportet, *Arist. li. 1. Elench. cap. 2.* cum tamen veri Philosophi nota sit amare veritatem, mendacium verò summo odio prosequi, *Plat. lib. 6. de Repub.*

18. Audiamus nunc, quid afferat contra responsiones datas ad ratiunculam quartam: Responsio prima hæc est: *Sed hæc vel magna cæcitas est, vel malitiosa improbitas.* Secunda *Friabile tuum est effugium.* Tertia: *Tertium tuum, quartum, quintum effugium nulla sunt.* Auditum admissi risum teneatis amici. Eja discite Philosophiæ studiosi ab hoc acutissimo methodum disputandi, imitamini Læconas, qui cum aliquem valdè admirabantur, divinus, dicebant, vir est, teste *Aristotele l. 7. Ethic. Nicom. c. 1.* Verum enimverò aliam responsionem meditatur: *Finem Cæne esse dicit mortis commemorationem, quam mortem representet fractio panis.* Respondeo I. Petere principium est non demonstrare propositum, *Aristotel. libr. 2. priorum Analyt. cap. 18.* & circularis syllogismus species est petitionis principii,

cipii, *Averr. in princip. 2. cap. 5. II.* Aliud est mor-
 tis commemoratio, aliud mortis adumbra-
 tio sive repræsentatio; illam agnoscimus ef-
 se finem Cœnæ (quanquam non adæqua-
 tum) & præceptum à Christo, *Matt. 26. 1. Cor.*
11. Illud corpus Christi & sanguinem dici-
 mus, quod ex fructibus terræ acceptum &
 prece mystica consecratum ritè sumimus
 ad salutem spiritualem, *in memoriam pro nobis*
Dominica passionis, August. lib. 3. de Trinitat. cap. 4.
 De hac verò scriptum nihil invenimus.
 Quod autem scriptum non est, non est sen-
 tiendum *Chrysostom. homil. de Spirit. S. adorando,*
 & quod maxime partis sententiis repugnat,
 & sapientibus non probatur, admitti non
 solet, *Aristotel. lib. 1. Topic. cap. 8. III.* Si repræ-
 sentatio illa locum haberet, agnus paschalis
 abrogandus non fuisset, quippe qui longè
 clariùs mortem Christi repræsentavit quàm
 panifragium: *vide Luther. in Conf. Majori, pag. 71.*
& Prodrum. nostrum, part. 1. pag. 7. IV. Quæ illa
 esse potest repræsentatio & analogia, quæ
 de uno affirmatur de altero negatur? Nam
 non, quemadmodum panis frangitur, id
 est, in partes comminuitur, ita etiam cor-
 pus Christi fractum est, *Exod. 12. vers. 46. Ioh.*
19. vers. 33. 36. vide disputat. 2. thes. 14. cujus igi-
 tur rei tandem panifragium signum erit?
 Edissere hoc nobis ò majorum gentium
 Philosophe! Nullum enim perfectè signū

noscutur, nisi cuius rei signum sit, cognosca-
tur, *August. l. 10. de Trin. c. 1.* Quod si docueris,
alius labor erit demonstrare, signum illud
esse in panifragio. Nam quia multis modis
aliquid alicui simile esse potest, non con-
stant talia signa inter homines, nisi consen-
sus accedat, *Aug. libr. 2. de doctr. Christiana, c. 24.*
IV. Repræsentatio hæc circa puteum Papi-
sticum chorum agit. Stabilis enim maximam
partem scenicum, histrionicum, theatricum,
& missaticum Pontificiorum lusum, ut pa-
ret ex thesibus Apologeticis. V. Sicut nihil
suscipit seipsum, ut ait *Averroës lib. 3. de Anima,*
ita nihil repræsentat seipsum. Signa enim
sunt res, quæ ad significandum aliquid ad-
hibentur, *August. tom. 3. lib. 1. de doctr. Christ. c. 1.*
faciunt aliquid aliud ex se in cogitationem
venire, *August. lib. 2. de doctrin. Christian. cap. 1.*
Hinc sæpè fit, ut aliud sit in signo, aliud in si-
gnato, *Scalig. l. 3. de caus. L. c. 1. & libr. 3. cap. 75.*
Atqui fractio panis est ipsa fractio corporis
Christi, & crucifixio. Dann wie das Brot
ist der Leib Christi / so ist auch das brechen des
Brots das Leid vnd Sterbē Christi / inquit
Anatom. Marburg. p. 11. ex qua hic disputator
aliquot integras paginas descripsit, cum tamē
nihil sit stultius, quam aliquē in eo sibi pla-
cere, quod non fecit, *Lips. l. 2. manud. dissert. 20.*
ex Seneca. Arrogantis sit de se multa dicere
ac polliceri, & aliena sua esse prædicare,
Arist.

Arist. lib. 2. Rhetor. cap. 9. VI. Non potest eadem ratio esse commemorationis mortis, & repræsentationis mortis. Nam commemoratio mortis nō pertinet ad panisfragiū, sed ad manducationem & bibitionem. 1. Cor. II, quod agnoscit etiam Piscator in Comment. sup. 26. cap. Matt. Quid est proprium edentium panem & bibentium poculum Dei? memoriam servare perpetuam ejus, qui pro nobis mortuus est & resurrexit, Basil. tom. 3. Sum. mor. c. 22. Sum. 80. Participatio mysterii vera quædam confessio & commemoratio est, quod propter nos, & pro nobis Dominus & mortuus sit & revixerit, Cyrill. tom. 1, in Iohan. l. 12. cap. 58. VII. Quæso quid opus est commemoratione & repræsentatione per panis comminutionem? annon illa commodius fit per recitationem verborum institutionis? aut per commonefactionem, quam Ecclesiæ minister habet ad populum? Sed Calvinistæ delectantur puerilibus ludicris, hoc est, gestulationibus Missaticis. VIII. Si syllogisticè antagonista repræsentationem istam probare vellet, sic progrediendum esset: Quicquid repræsentat mortem Christi, in Cœna est adhibendum. At fractio panis hoc facit. E. sic autem propositio erit falsissima, ut supra ostensum. Vide etiam Dn. Libav. in Gymnas. Schol. pag. 75. thes. 31. IX. Quò quid magis rem adumbrat, ideò magis est adhibendum,

ex

ex *hypothef. adversarii, thes. 87.* At quid magis mortem Christi, & totam adeò passionis historiam repræsentat, & in memoriam revocat, quàm historia accuratissimè in pariete depicta? Agnoscit hoc ipse *Theod. Beza*, & ut oculis quasi subjiciat historiam Cœnæ, ad picturas recurrit, *Epistola 2. pag. 24. & epist. 81.* nescit quibus laudibus evehat picturas illas, per quos olim Papa in aliquam multis templis fuit irrisus. Cur igitur vos viri Calviniani, pictas ejusmodi historias inducitis, una arta litura deletis? qui sit, quod idem vester *Beza* tanquam inimicus crucis Christi, *ex animo detestatur imaginem Christi crucifixi, Colloq. Mompelgard. fol. 418.* Hæc omnia recordari nos facit salute crucis lignum, & suadet, ut cogitemus, quod, sicut dicit divinus Paulus, unus pro omnibus mortuus est, ut viventes non ultra sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit, *Aug. tom. 3. lib. 6 contra Iulian. fol. 49.* Ergo crucem quære, crucem gere, Christi crucem intuere, ut amore langueas. *Benaventur.* Plura responsa sunt, *Prodr. part. 2.*

19. Thesi 77. iterum habent studiosi Philosophiæ, quod ex methodo disputandi acutissimi philosophi discant, nempe exclamare: *Heu scurrilitatem! Quando tandem linguam tuam malignam frnabis: Evigilabit aliquando justus vindex tuorum flagitiorum, &c. R. I.*

Quid

Quid dicam: quid faciam: homo! loqueris lapides: non intelligo te. Heus! Concessum est respondenti, si minus intelligat, dicere; non intelligo, *Aristoteles lib. 7. Topic. cap. 3.* II. Innocentiam autem præstare possum; quid homines de me loquuntur, non possum, *Erasm. in epistolis*, Qualis sim in me sicuna est: qualis audiam in vano isto vulgo. I. *Lips. Epist. Cent. 1. 77.* Verùm ut culicem molestè circumstrepentem levi manu & sine ira dispellimus: idem liceat & deceat in istis, qui innoxiam nostram quietem turbant, *Lips. in dispunct. not. Tacit.* Dico itaq; blennum hunc curionem & aculeonem verba mea mutilare, & mutilata recitare. Quando enim sic loquor: *Si divisionis & comminutionis Cinglianae analogia est, sequitur communicantes non tantum corpus, sed & animam Christi accipere & edere, aut alteri fracti panis particulis animam vel partem anime, alteri corpus Christi vel partem corporis significari. Blasphemia in nullo toleranda trivio; ille verba hæc mea sic recitat: Tum communicantium alter accipiet animam, alter corpus. Atat adversariorum & sententiæ, & rationes bona fide referendæ sunt, nec κακῶς ἐρμηνεύειν ἐν λόγῳ, Plato in Sophista sive de Ente. I V.* Quocirca quod ego dixeram secundum quid: ille ut simpliciter dictum accipit! ô candorem! ô simplex pectus! V. Quæ hæc est nequitia, illi adscribere absurditatem, qui ex aliena eam

eam deducit & colligit ex hypothesi? Si ex Emblemate Bezæ; corpus Christi, tanto intervallo abest à cœna, quanto cœlum ab infima terra; colligam hanc absurditatem: Ergo in cœna erunt nuda symbola; num ea mihi adscribenda fuerit? Non ita: agnosco enim falsum esse antecedens. Cum autem falsum est quod consequitur, necesse est ut falsum sit quod præcedit, *August. lib. 2. de doct. Christ. cap. 32.* ô conscientiam! nimirum corrupta autoritate doctrinæ, nullus aut cursus aut recursus esse ad castitatem animi potest, *Aug. in l. de mend. ad consens. c. 18.* Deniq; cum in fine hujus thesios Apologeticus monitorem, atrum an album: agat, monendus est etiam mihi. Nam admonitionum & reprehensionum maximus est, & necessarius usus, hæcque una est purgationum præstantissima, *Plato in Sophist.* Quare tu ex Arcadia disputator, te contineto intra Scripturæ metas. Nam titubuat fides, sine divinarum Scripturarum autoritate, *August. l. 1. de doct. Christ. c. 37.* Sufficiant contra prurientis tui ingenioli nubes & nebulas duo ista verba: *Dominus dixit.* Cede Scripturæ sanctæ, quæ nescit falli, fallere: hominum est labi, hallucinari, falli, fallere, decipi, decipere, *Aug. l. 1. de pec. merit. c. 22.* Scripturâ per Scripturâ explicata: Hoc enim est tutissimum, *Aug. l. 3. de doct. Christ. c. 26.* & deniq; abhorrendis illis cōvi-

tuis

tilis abstine. Testis cum teste, res cum re,
causa cum causa, ratio cū ratione conferen-
da est, *August. l. 3. contra Max. Arian. Episcop. c. 14.*

20. Ad thesin 78. respondeo I. in ea re-
sponsum nostram datam non everti. A-
gnoscit enim Philosophus acutissimus, ad
cujus pedes etiam autoschediasmata scepti-
cè disputantur, *massæ unitatem esse impossibilem.*
II. Sibi contradicit: Dicit enim *unitatem mas-
sæ esse impossibilem, & tamen, quantum sit possibilis,
esse necessariam.* At impossibile est idem simul
esse & non esse, & de quolibet est affirmatio
aut negatio vera, *Arist. l. 4. Met. cap. 3.* Contra-
ria enim simul eidem inesse non contingit,
quia unum contrarium est negatio alterius,
Arist. d. l. 4. Met. c. 5. text. 27. & quod necessariū
est, aliter se habere non potest, *Arist. ibid. t. 25.*
III. Dicit unitatem massæ fortius significare
unitatem fidei. At & nostræ Ecclesiæ uni-
tatem habent massæ. Nā unum dicitur tri-
bus modis, numero, specie, & genere, *Averr.*
6. Top. c. 2. Ea numero unū sunt, quorum ma-
teria una est; specie, quorum una ratio, Ge-
nere, quorum eadem est p̄dicationis figura,
Arist. l. 5. Met. c. 6 t. 11. Unde quæ specie vel ge-
nere eadē sunt, non necesse est numero ea-
dem esse, *Arist. l. 7. Top. c. 1.* Licet autem unitas
numeri omnium sit fortissima, *Arist. l. 1. Top.*
c. 6. idem item propriissimè dicatur de eo,
quod numero est idem, *Aristot. l. 7. Top. cap. 1.*
reliquas

reliquas deniq; unitates includat, *Zab. de individ. constitut. c. 6.* unus tamen est panis noster officio sacramentali & specie, quam unitatem nostra fractio non tollit, sed potius Calvinistica, quæ signum est multiplicationis, non unitatis, illamque unitatem supra *th. 65.* fassus est acutissimus, *consistere non in panis isthac comminutione, sed in usu, in distributione, in manducatione.* I V. Quid? quod *Piscator* non diffiteretur utrobique esse unum panem specie. Quod si igitur unitas & apud Lutheranos & Calvinianos eadem est, qui potest in altera fortior esse significatio? V. Si id in Cœna adhibendum, quod fortius aliquid repræsentat, cur non subscribitis impietati *Petri Vireti*, qui scribere non erubuit, *Christum crucifixum magis representari per vaccam rubram, quam per imaginem pictam, aut sculptam.* Quidni eadem impietate ex fabulis *Æsopi* mysterium quæritur in asino, qui non tantum in tergo gestat nigram crucem, sed in quo etiam Christus sedisse dicitur, de quo item scriptum quod fuerit solutus, *Matt. 21* eodem fortè sensu quo dixit Christus: *Solvite hoc templum, Ioh. 2.* qui locus ad probandam analogiam ab adversariis ridiculè traducitur? VI. Qui de re, aliqua, vel ipsi secum vel alii cum aliis discrepant, non possunt esse illius sinceri germanique præceptores, cum una sit & semper sibi consentiens

veritas,

veritas, *Plato in Alciabide*. Audiatur igitur disputator acutissimus suum oraculum; quem virum? non unum ex multis, Theodorum Bezam (dixi omnia) sic pro nobis respondentem: Quod si quis objiciat, alterum sacramenti usum, quo fit videlicet, ut mutuam conjunctionem sic quoque testemur; respondemus, non esse quidem negligendam, at non tamē adeo præcisè urgendam analogiā panis ex multis granis, & vini ex multis acinis cōfecti: Sed ad illam mutuā conjunctionē, si ius sicut in genere symbolis, nempe cibo & potu utamur, eandēque sicut testificemur, ep. 25. p. 155. VII. Et denique qualis erit unitas panis nostri & Americanorum? numerine an speciei, vel generis? Videat adversarius, an à baculo Logico satis possit esse tutus? Hęc de unitate panis prolixius quam voluimus: quam non est prolixitas de rebus utilibus & necessariis copiosè disputare: est prolixitas τὸ ἀσπείρον τὸ ἀεὶ ὄντων μὴν & Plato in *Philebo*.

20. In thesi 79, simplici affirmatione & negatione utitur, quod Calvinistarum proprium est. 1. Dicit dicta Patrum & Lutheri agere de Calvinistico panisfragio. Hoc si probaverit in Olympia stabit aureas. 2. *Sarta recta* stare, &c. Hoc qui credit delirus est, 3. bona fide ex vetustissimis codicibus esse desumpta. Hic peto lectorem candidū, ut *disput. nostram*. 2. saltem per transennam inspiciat. Næ in ea deprehendet adversarium non tam à libris & capitibus, quàm autoribus aberrasse, dicta mutilasse, in alienum sensum contorsisse, vide *disp. 7.*

rh. II. 14. 15. & pag. 23. 24. Prod. atq; si sciam, me disputatori acutissimo rem gratam facturum, paratus ero ostendere ultra 30. falsas & mutilatas allegationes. 4. *Iudicium*, inquit, & *cenjuram bonorum subire non subterfugunt*. Satis audacter! nimis gloriosè! Thraſonicè! Ut culeus qui vento inflatus ægrè mergitur, supereminet autem & exilit sua sponte: Sic tumidi & pervicaces facillimè attolluntur. *Lips. de constant. lib. 1. cap. 4. 5. In primis Libavii tui, quem panici terroris causa nominasti, machinationes non curant*. Id verò eventus dedit, & dabit porrò. Nam adscriptum doctissimum de Norma & normato *Clariss. Libav.* tanto temporis decursu nihil responsum est. Quod responsum fortè secuturum est Gymnasma de Analogia & fractione, Dn. Libavius intrepidè & avido animo expectat. Nullus enim reprehensor formidandus est amatori veritatis, *Aug. l. 4. de doct. Christ. cap. 21.* Convincendæ hominum arrogantium αὐθαδεία huiusmodi ἔλεγχος est instituendus, ut cum clarissimis illis contendamus, quò ita excutiatur ipsorum veternum, *Plato in Alcibiade.*

21. Thesis ultima sonat de nare canina. Sarcastica enim est, & plena literæ crudæ, qualis est litera R. *Scal. ex. 266.* Irritata canis quod R. R. quàm plurima dicat, *Lucilius.* Ad argumenta immodestæ, diſteriorum, calumniarum, &c. aures circumfero occlusas. Sicut enim canibus quibusdam insitum est sine causa aut discrimine latrare: Sic homini inquieto unum studium litigare,

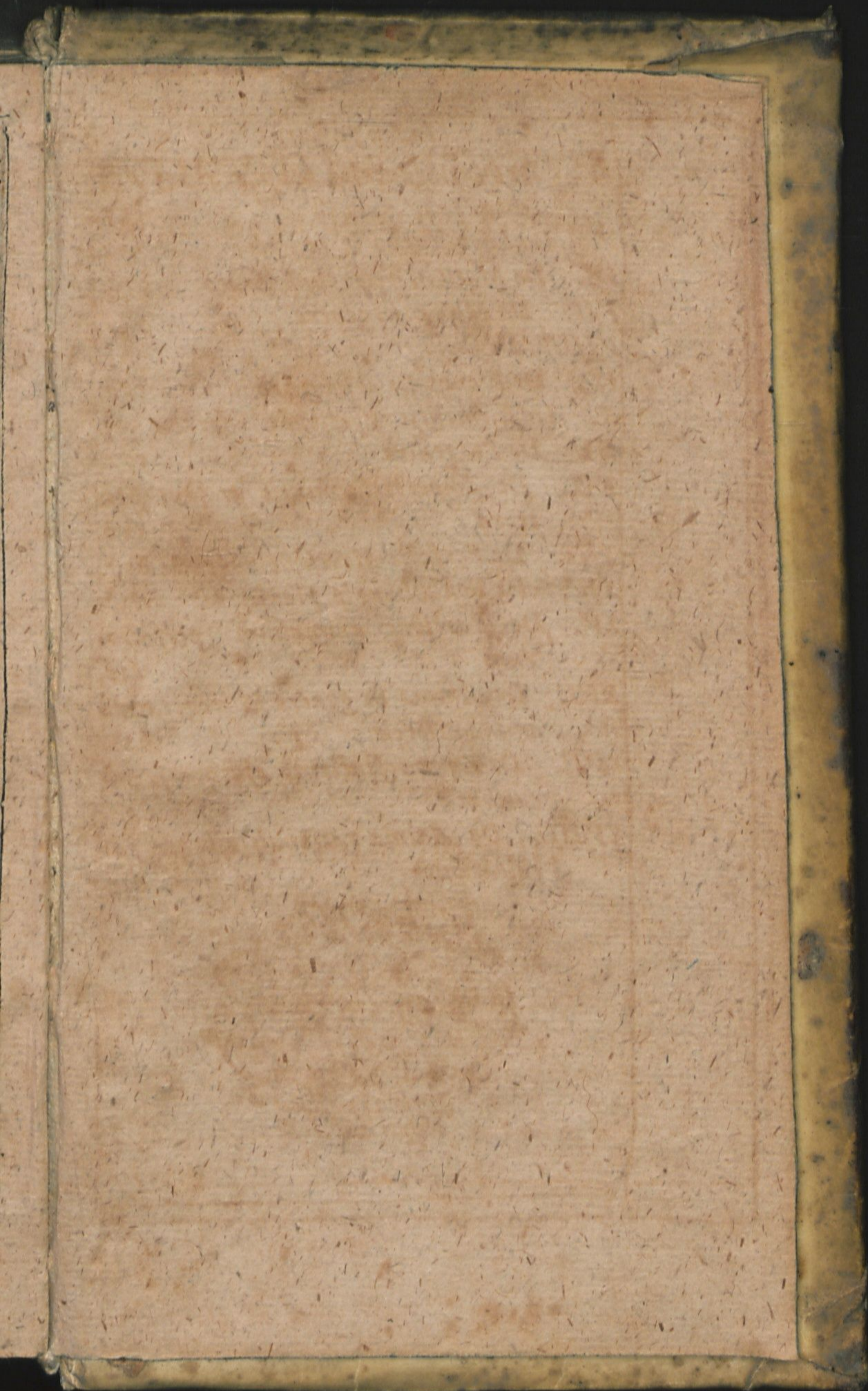
Lips.

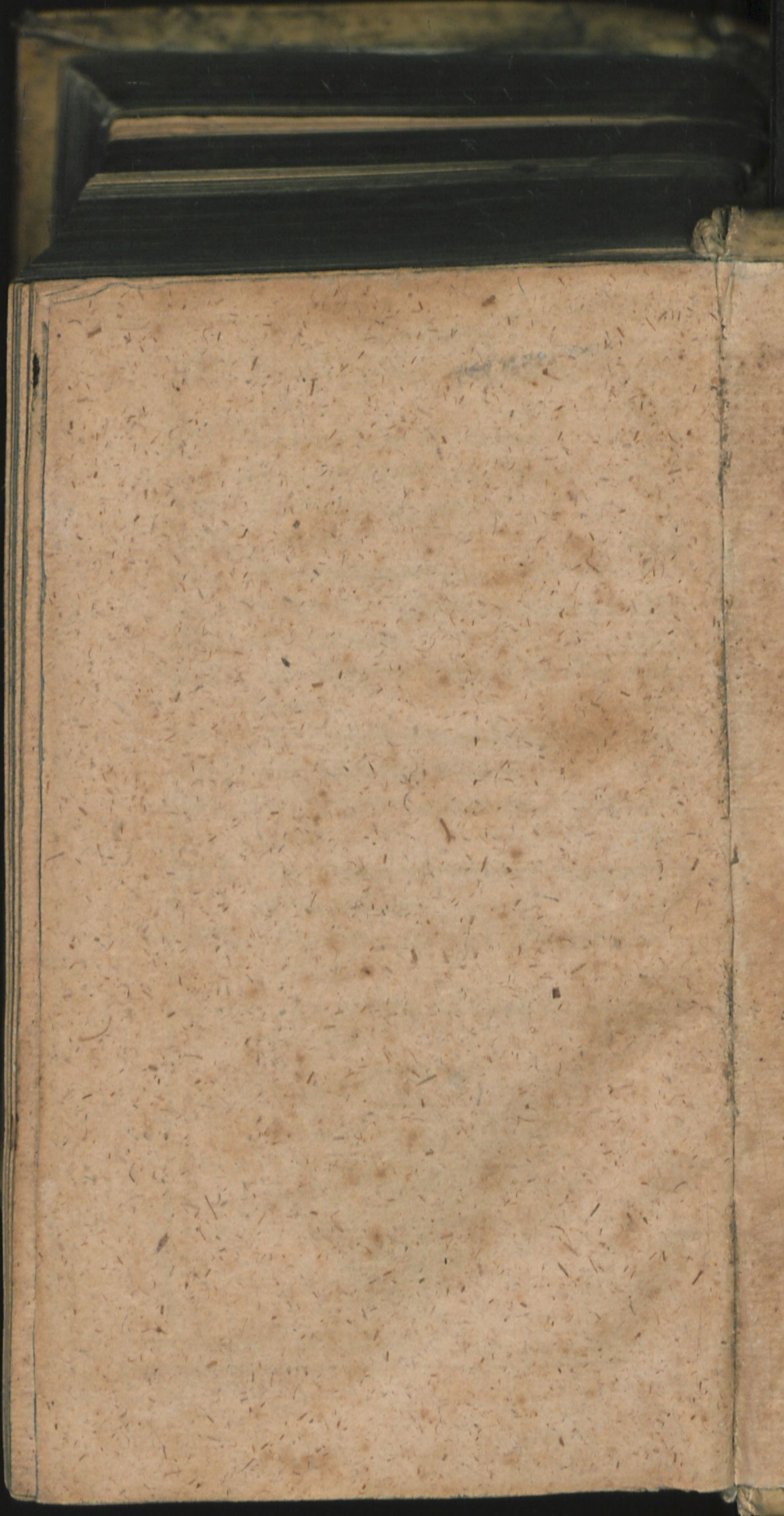
Lips. in lib. de una relig. Sed ille magnus est & nobilis, qui more magnæ feræ, latratus canum securus exaudit, Senec. Lips. in monit. polit. cap. 17. Si apud Deum deposueris injuriam, ultor est: si damnum, restitutor est: si dolorem, medicus est: si mortem, resuscitator est, Tertullian. in libr. de patient. Ad Dn. Goclen. non malè de me meritum, (videlicet quod sedulò mihi quondam auditori Calvinismum instillare fuit conatus) adfero illud Sexti: Ne exprobres amico tuo beneficia: alioquin enim eris tanquam non dederis: itemque illud Philosophorum aquilæ: Beneficia ab alio suscipere, & sæpius quæ tu benefeceris, exprobare; pusillanimitatis dejectionisque signa sunt, Aristot. l. 2. Rhetor. cap. 6. Nemo enim (sanus) beneficia in Calend. scribit, Senec. l. 1. de benefic. cap. 2. Commemoratio beneficiorum habet quandam exprobationem, inquit Aristoteles lib. 4. Ethic. cap. 3. ob quam causam Thetis apud Homerum lib. 1. Iliad. non recenset Jovi beneficia, sed petit ab eo beneficiū, & prætereundo sua commemorat. Hinc & Lacedæmonii cū auxilia peterent contra Thebanos, nō commemorant ea beneficia, quæ dederant, sed quibus fuerant affecti. Pro dicto Demosthenis repono Platonem, ingratum discipulum mulum vocantem. Ad juramentum magistrale fusè responsum est in præfatione Prodromi. Nihil nūc restat, quā ut finē huic disputationi imponamus, & adversario, quātūvis nobis infēsissimo, meliorē mētē à Christo ꝑcemur,

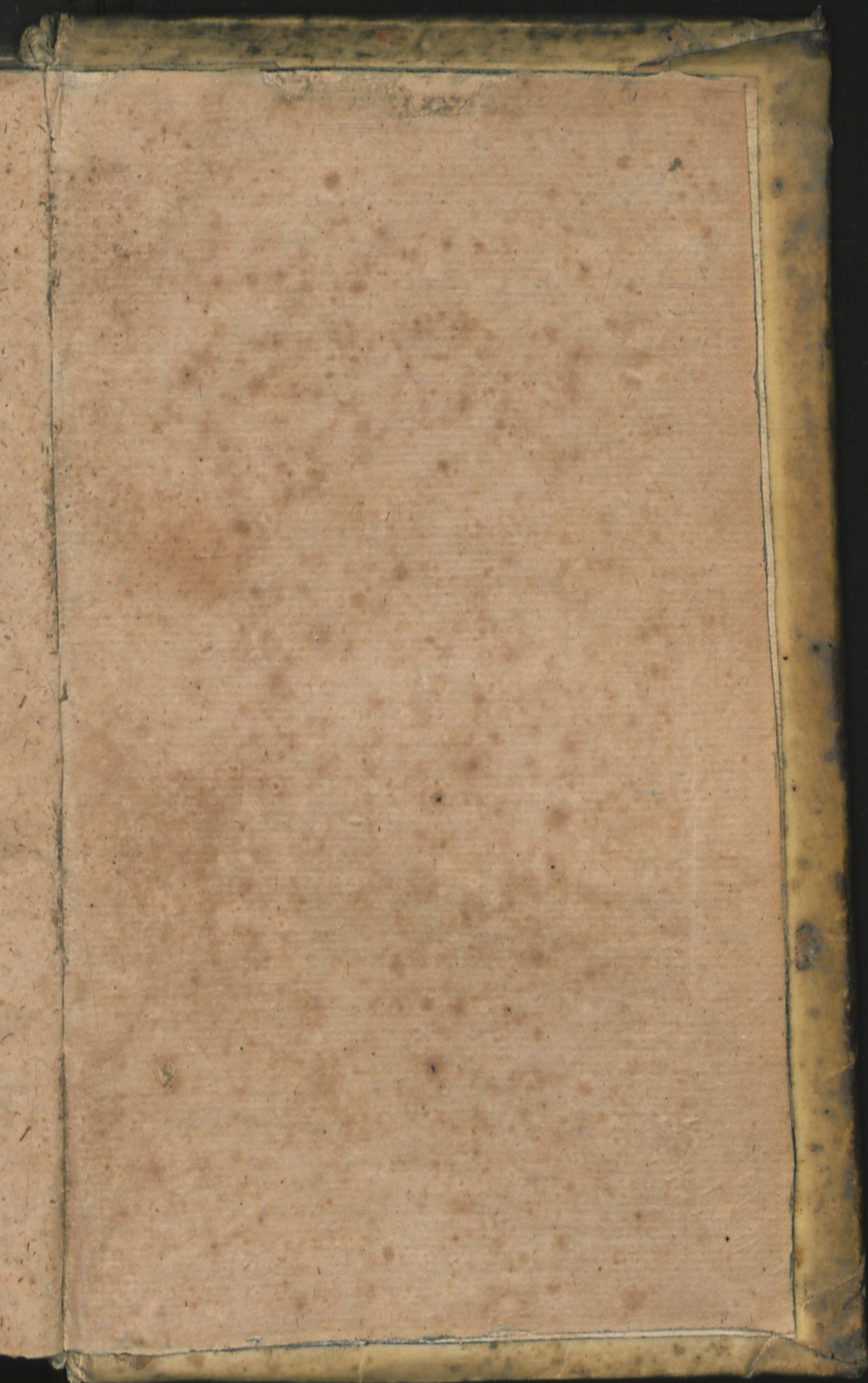
ut anima lucrifiat. Pravitas enim & impietas hominis odio utiq; habenda; at persona humana nobiscum cōsors vitæ, diligenda est, ut quod in ipso odimus, peccatum & vitium, arguamus, & vicissim amemus, quod dilectionem mereatur, ut homo conservetur, *Augustin, contra Adimantium Manichæi discipulum, capite 17.*

F I N I S.

in H. H. in H. H.

man me

man

Fig 2645.0

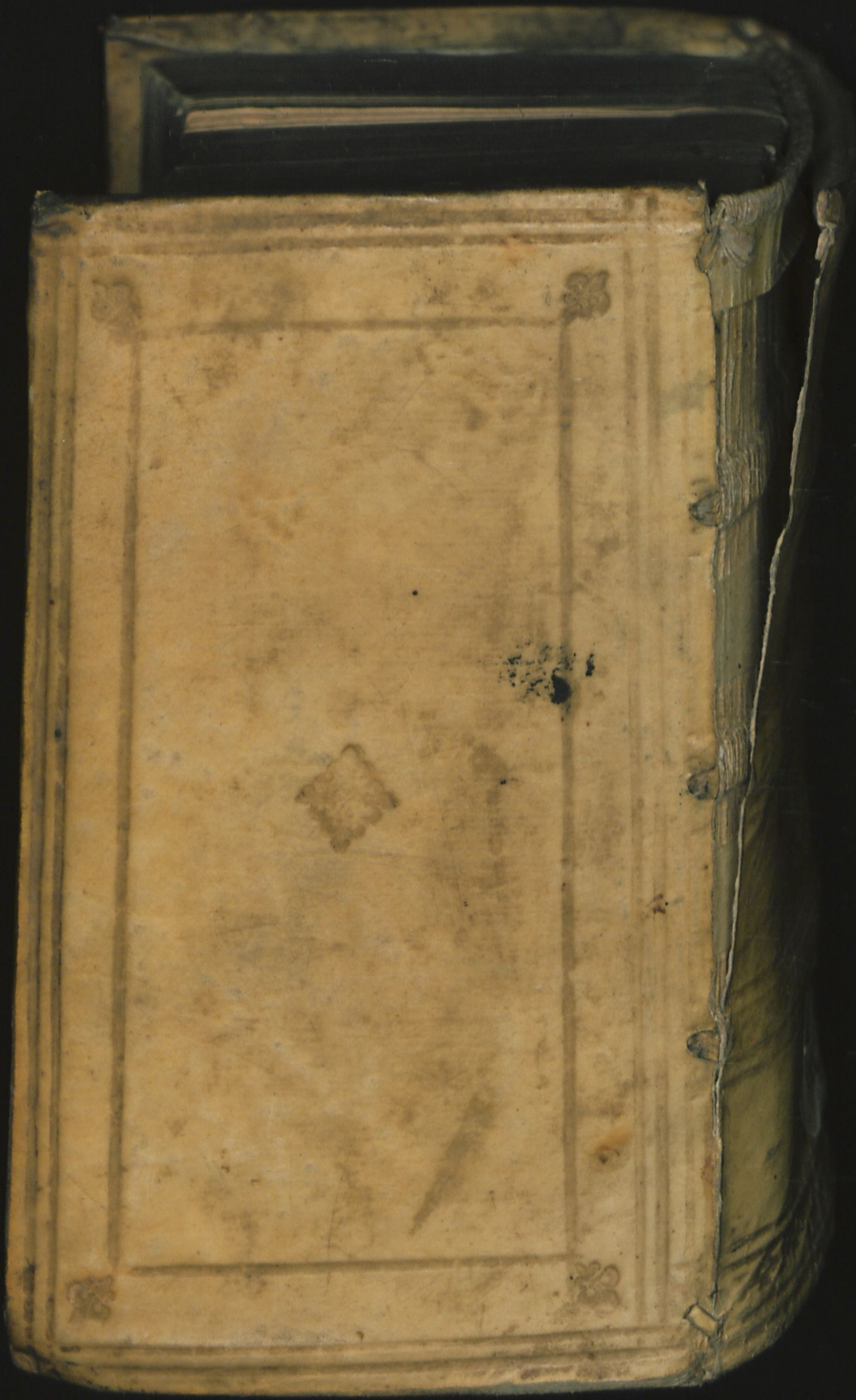
ULB Halle
007 373 333

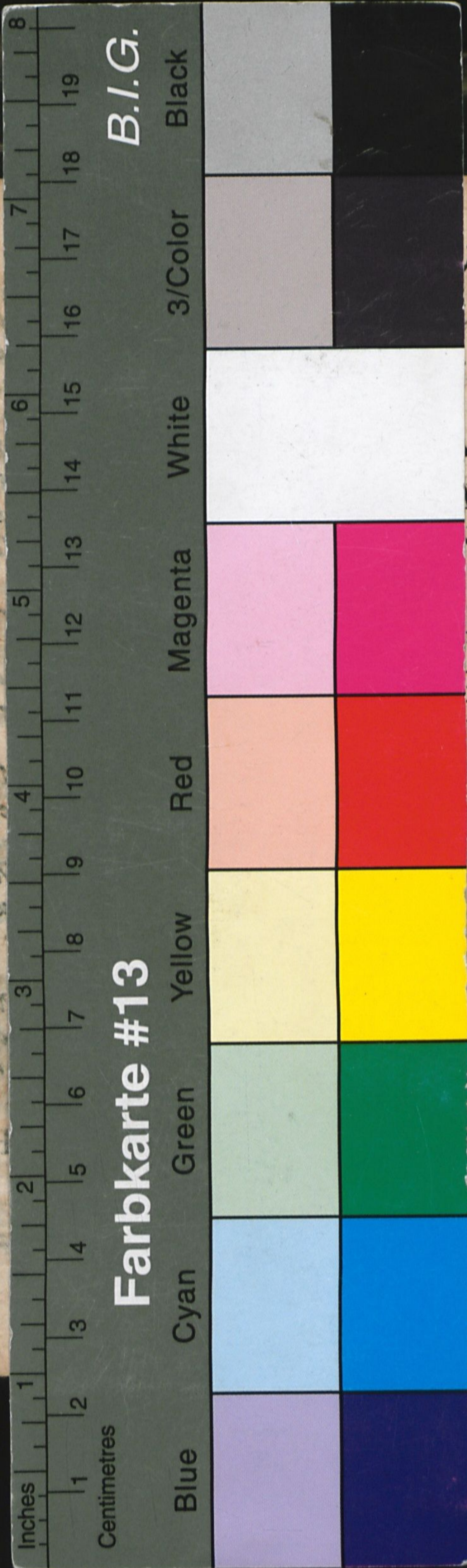
3

TA 700

VD 77

B.I.G.

Farbkarte #13

24
TATIONES
GOCLENIANÆ

De
LOGIA
AMENTALI
NA ET FRACTIONE
Calvinistica,

HABITÆ à
RO FINCKIO,
LOGIÆ DOCTORE,
Superintendente gene-
raxo-Coburgico,
cognita, & quartò
Edita.

Æ HASSORUM,
Hampelii, Typogr. Acad.

DC. XIX.

